

בלבבי

משכן אבנה

שויתי ה' לנגדי תמיד

שיעורי בקול הלשון ♦ ל"ג בעומר "בר יוחי" #33376431 ♦ ל"ג בעומר "מידת הדין" #31469004

נקודה מתוך הפרשה - אָמֶר - חודש השביעי

ומתרגם יונתן, ירחא דעתיקא קרי ליה ירחא קדמאה, וכאן הוא ירחא שביעא, עכ"ל. והבן מאד, שתחילה חודש תשרי היה חודש ראשון, היום הרת עולם. אולם מאז יצ"מ, נעשה ניסן לראשון, "החודש הזה (ניסן) לכם ראש חודשים, ראשון הוא לכם לחודשי השנה". ומעתה נעתק תשרי מתואר ראשון, וניתן לו תואר חודש שביעי.

וכל דבר שנעשה בו שינוי, על מנת שהשינוי יהא קבוע נצרך לכך ג"פ. דוגמת שור תם שהופך להיות מועד נצרך שיגח ג"פ. וי"א אף להיפך להופכו חזרה לתם. וכך נצרך ג"פ של לשון "חודש השביעי", בענין אחד, לקבוע לו שם חודש השביעי, ולעוקרו מתואר שם חודש הראשון. ועיין רש"ר הירש (על אתר) ביאור אחר מדוע שילש הכתוב בחג הסוכות לשון חודש השביעי.

ועיקר חודש השביעי, אף שיש בו גם ר"ה וי"כ, אולם עיקר תואר שביעי שבו חל על סוכות, כי נגלה בו שבע בפרט, שבעה ימי חג, בחודש השביעי. שבע של ימים, שביעי של חודשים, וכן שביעי של שנים - שמיטה, שבו מצות הקהל. וזהו ג' בחינות של שביעי, וכנגדם נאמר ג' פעמים לשון שביעי, והבן.

ובדקות תחילה נקרא ראשון ועתה שביעי, ומחבר ראשון עם שביעי, בחינת א - ז. ונעשה החג עצמו בבחינה זו. שבעת ימים סוכות - ז, ויום אחד שמע"צ - א. והם מחד ב' רגלים נפרדים לפז"ר קש"ב, אולם מאידך מחוברים, כנודע. וכבר דנו הפוסקים באומר בתפילה בשמע"צ יום חג הסוכות הזה, אם מהני.

וסוד אז, הוא סוד אור הגאולה העתידה שמאירה בסוכות, זמן שמחתנו, בבחינת "אז ימלא שחוק פינן".

בפרשתן מצווה התורה על חגי ומועדי ישראל, ולגבי חג הסוכות כתיב (ויקרא כג, לג) "בחמישה עשר יום לחודש השביעי הזה וגו'", "אך בחמישה עשר יום לחודש השביעי וגו'" (שם, לט), ו"בחודש השביעי תחוגו אותו" (שם, מא).

מסתמן הבדל בין ציון זמני כל שאר המועדים לבין חג הסוכות, שבו חוזרת התורה ומציינת ג' פעמים שזמנו בחודש השביעי. ומתעוררת השאלה מהו השוני בין חג הסוכות לשאר המועדים שדייקא בו נצרכת אזכרה משולשת שחל בחודש השביעי?

ביאור מורינו הרב שליט"א

חז"ל כתב הרבנו בחיי (שמות יב, ב), וז"ל, וקרא הכתוב לחודש תשרי שביעי, "בחודש השביעי באחד לחודש" (במדבר כט, א), והכוונה שביעי לחודש ניסן, כדי שיזכר הנס על גאולת מצרים, עכ"ל.

ואינו רק זכר ליציאת מצרים, גאולת מצרים, אלא כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. וזכר שעושים בחודש השביעי ליצ"מ הוא שורש לגאולה בחודש תשרי - השביעי, לגאולה העתידית בחודש זה. כמ"ש (שוחר טוב, מזמור מב, ו), וזהו לחודש השביעי הזה (ויקרא כט, כז. במדבר כט, כ), וכי יש חודש שביעי אחר, אלא שאתה אומר לי בכל שנה בתשרי זה שיבוא אני גואלך עי"ש. (אולם מאידך אמרו חז"ל בניסן נגאלו, ובניסן עתידין להיגאל. וזהו זה אמת, ושורשו במחלוקת האם בתשרי נברא העולם או בניסן, ואכמ"ל). וכן בסוכות כתיב (ויקרא כג, לד) "בחמישה עשר יום בחודש השביעי הזה".

וכתב בחזקוני (במדבר כט, ז), וז"ל, ובעשור לחודש הזה - לאותו חודש שקוראין לו עכשיו שביעי, דהיינו תשרי, ולא לאותו שהיו קורין אותו כבר שביעי, דהיינו ניסן כדכתיב במלכים, וירח האיתנים בחג,

תוכן הגיליון

עמוד א'

עמוד ב'

עמוד ד'

עמוד ז'

עמוד ח'

עמוד יב'

עמוד טז'

נקודה מתוך הפרשה

ליקוטים פסח שני

ליקוטים ל"ג בעומר

ערכים מתוך ספרי בלבבי משכן אבנה

שאלות ותשובות - ל"ג בעומר

עץ חיים עם ביאור בלבבי משכן אבנה פרק ח'

עץ חיים עם פירושים על התורה - ועל העבודה עמוד טז'

צורת אדם

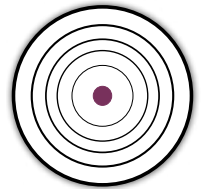
בנושא פאת הראש

יום שלישי ז' סיון

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

20:30

בלבביפדיה

עבודת ה'

יתקיים כל יום חמישי

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

בלבביפדיה מחשבה

יתקיים כל יום רביעי

חולון 20:30

קו ישיר לשמיעת
שיעורי מורנו הרב שליט"א
ב'קול הלשון'
ישראל 073.295.1245
USA 605.313.6660

© כל הזכויות שמורות
מערכת 'בלבבי משכן אבנה'
טלפון 052.763.8588
פקס 03.548.0529
bilvavi231@gmail.com

לקבלת העלון
בדוא"ל

bilvavi231@gmail.com

לקבלת העלון

בפקס 03.548.0529

כל החומר

[זולת מדור הליקוטים והשרית]

שמופיע בגיליונות

מידי שבוע

יוצא לאור לראשונה

רכישת ספרי הרב
ספרי אברמוביץ'
משלוח ברחבי העולם
03.578.2270
USA 718.871.8652
books2270@gmail.com

ליקוטים פסח שני

רי כל קלקול הבריאה נעשה מכח אכילת עץ הדעת שהביא מיתה לעולם. ג' רגלים, זכר ליציאת מצרים, באים לתקן חטא עץ הדעת, כלומר מסלקים הטומאה ואז האדם מגיע לכלל טהרה. פסח שני מברר שאפילו אדם שהוא טמא נפש, אבל הוא לא איבד את האור הפנימי שלו. כי יכול אדם"כ לעשות פסח שני. בהבנה פשוטה, קודם החטא אדם הראשון היה במדרגה מסוימת ומכח חטא אדם"ר הוא איבד את האור הפנימי שלו.

טמאי נפש שלא יכולים להקריב הפסח ראשון טוענים: למה נגרע וכו' 'במועדו' - וצריך ביאור: מה הטענה שלהם 'במועדו', הרי היו טמאים בזמן הקרבת פסח? אבל גנוז בעומק טענתם איך שהטומאה לעולם לא יחצוץ מפני האור הפנימי. כי בעומק, המועד השני הנקרא פסח השני לא נקרא "במועדו", אלא, זה גופא ה"מועדו", זה גופא זמנו. פסח שני מגלה, איך מה שנראה מתחילה שאיננה יכולה להתגלות, מחמת החציצה - חוזר ומתגלה.

זה הסוד שפסח שני בא שלושים יום אחרי פסח ראשון. כמו שהלבנה נתמעט ונשלם, הלבנה יחזור ויתגלה. כאשר האדם רואה את ההיקף השלם של הדבר, האדם רואה שכל דבר שמוקטן בבריאה בעצם אינו דבר שמוקטן אלא כל דבר יחזור ויתגלה בשלימותו. החטא של הלבנה היה בא' תשרי, בכסה ליום חגנו, חודש שהלבנה נתכסה בו. השלושים יום אחר פסח מגלה שכל מהלך הלבנה, ממילואה בט"ו והעדרה, כאשר הלבנה הולכת ומתקטנת - איך היא חוזרת ומשלמת. מה שנראה מיעוט הלבנה, רואים איך שהלבנה חוזרת ומתגדלת. עומק ענינה של פסח שני מברר שעל אף שיש טומאה וחטא, זה לא יכול להפקיע הגילוי. הם טמאי נפש אבל הם יחזרו לקדושה.

בדקות יותר, הרי מקריבין פסח הראשון בטומאה, כאשר טומאה הותרה בציבור. פסח ראשון מגלה שהציבור לא נתמעט מהקרבת פסח כי הציבור לא נטמא, לכן אפשר לעשות פסח ראשון בטומאת בציבור. אבל פסח שני מגלה שאין טומאה בציבור. אמרו חז"ל 'ציבור לא מת'. באותו אבחנה פסח שני מגלה שהציבור לא טמא. זה לא הגדרה של טומאה הותרה בציבור כפשוטו אלא זה מגלה שציבור אינו טמא. פסח שני מברר איך מה שנראה כפרטים, גם בהפרטות אין הפקעה שהאור לא יכול להתגלות, שעל אף שמצד התפרטות יש טומאה אפילו הכי הטומאה לא מאבד את ממנו את האור, ויכול להקריב.

דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב. אומרים חז"ל, זה נאמר לציבור בכל השנה, וזה נאמר ליחיד רק בעשיית בין ר"ה ליו"כ. הציבור תמיד נמצא קרוב, היחיד יכול להיות רחוק. היחיד לפעמים נקרא קרוב, וזה בעשיית, ולפעמים הוא נמצא

שורש פסח שני - מכח מיתת נדב ואביהוא

לשיטת ר"ע, הטמאים נפש שלא יכלו להקריב פסח ראשון - אלו הם מישאל ועזריה שהיו טמאים בטומאת מת מפני שעסקו בנדב ואביהוא.

וענינם של נדב ואביהוא, מפשטות הקרא חטאו להקריב אש זרה, אבל עיין באור החיים הק', שמתו מפני רוב דביקותם בה'. כלומר - מיתתם היו בסוד מיתת נשיקה. מיתת נשיקה מחדשת תורה חדשה. במיתתם הגיעו לדבקות שלימה. "והחכמה מאין תמצא", כאשר האדם הגיע לאין, הוא יגיע לדביקות שלימה, ואומר האוה"ח שעל אף שהם ידעו שהם ימותו במעשה הזו ואעפ"כ מסרו נפשם על זה מרוב חשקם לדבוק בה', כלומר הם דבקו עצמם ב"מאין תמצא".

הם באו מתתא לעילא ועכשיו גילוי דביקות מעילא לתתא, "חכמה מאין תמצא". מכח מיתתם הם גילו תורה חדשה. הם מתו מכח דביקותם בה', הם הלכו מתתא לעילא אבל גילוי מכח "והחכמה מאין תמצא" מלעילא ללתתא. זה שיטת ר"ע שהטמאי הנפש אלו הם מישאל ועזריה שנעשו טמאים כאשר עסקו בנדב ואביהוא.

ומצד כך, לשיטת רבי, פסח שני הוא רגל בפני עצמו. כי זה גילוי של תורה חדשה.

נדב ואביהוא אמרו מתי ימותו שני זקנים הללו וכו'. מי שקורא את דברי חז"ל כפשוטו ורואים מה היה הפגם של נדב ואביהוא, צריך להבין את עומק כוונת חז"ל, שהם באו לגלות משהו פנימי יותר. הם באו לגלות את הסוד שנקרא פסח שני.

משה רבינו מגלה מהלך של ג' רגלים, הוא הוציא בני"י ממצרים וזה ענין ג' רגלים, וזה בסוד משה אהרן ומרים (או בסוד אברהם יצחק ויעקב) אבל נדב ואביהוא באו וחידשו רגל חדש, מכח מיתתם גילוי תורה חדשה.

בזוהר הק' איתא, פסח ראשון הוא מתתא לעילא, ופסח שני הוא מעילא לתתא. ביציאת מצרים עלו ממצרים לא"י, ובפסח שני גילו תורה חדשה, זה מעילא לתתא. על לעת"ל נאמר "תורה חדשה מאיתי תצא", וזה יהיה הדבקות שלימה, מעין זה נדב ואביהוא חידשו תורה חדשה. העומק הפנימי בפסח שני הוא רגל חדש. יש מהלך של ג' רגלים במהלך של שלשה, בסוד משה אהרן ומרים (או בסוד ג' אבות) ויש גילוי של פסח שני שמגלה מהלך של רגל אחד.

כידוע, נדב ואביהוא התגלגלו בפנחס. כלומר שניהם מתגלים באדם אחד. במיתתם נעשו רגל אחד. 'למדני כל התורה כולה על רגל אחת' - והרגל הזו היא פסח שני.

פסח שני מגלה איך הבריאה בוקעת מעבר לנקודת התורה.

ליקוטים פסח שני

מברר איך כל מה שנראה לנו כ'מחיצה' - בעומק אינו מחיצה! כפשוטו פסח שני מברר שמי שהיה נמצא בדרך רחוקה בפסח ראשון עכשיו נמצא בדרך קרובה להקריב הפסח שני. אבל בעומק, פסח שני מברר שמה שנראה כדרך רחוקה היא בעצם דרך קרובה. זה התיקון של דרך רחוקה - לגלות את ה'יש קונה עולמו בשעה אחת'. הוא עושה פסח שני כי הוא מברר שאין דרך רחוקה. אלא הדרך נעשית דרך קצרה.

כאשר מבררים איך שהמחיצה אינה חוצצת וכל דרך רחוקה אינה חוצצת, כאן בעצם סוד תיקון כל הבריאה כולה. טמאים לנפש אינו חוצץ, וכמו אלו שנעשים טמאים מכח מיתת נדב ואביהוא שהגיעו במיתתם לדבקות שלימה.

כל מיתה מורכב משני חלקים: גוף, עפר, ונשמה הרואה את השכינה, 'במיתתם רואים', מצד כך מה המיתה מגלה? גילוי אלוקות חדשה. זה התיקון של טמאים לנפש. הוא עושה פסח שני כי הוא מברר שאין טומאה. כלומר שהטומאה לא חוצצת. זה עומק ענינה של פסח שני מכח מיתת נדב ואביהוא, וזו שיטת רבי שפסח שני נקרא רגל בפני עצמו, גילוי חדש במערכת הרגלים כולם. (פסח 017 פסח שני תשעא)

מן - שורש הזיו האור העליון של פסח שני

הרמב"ן אומר שהמן הוא מזיו האור העליון. וזה השורש של חודש ניסן שאחריו בא אייר, שיש בו את הדין של פסח שני, שהוא נקרא "חודש זיו", שבו מתגלה ההארה. מכח אותו זיו עתיד לירד בית המקדש השלישי במהרה בימינו. (פסח 063 אפיקומן - יחידה)

היחס בין פסח שני לכוחו של רשב"י

הנה פסח שני נועד עבור מי "שהיה טמא או בדרך רחוקה". "טמא" ו"דרך רחוקה" ענין אחד להם. דרך רחוקה היא בנקודת המקום, וטמא הוא בנקודת הנפש - הוא רחוק מהבורא עולם.

אבל כשאדם יודע ומרגיש בנפשו את "השוכן איתם בתוך טומאתם" - שגם בתוך נקודת הטומאה הרבש"ע נמצא, אין לו צורך בפסח שני!

ודאי שבחיצוניות יש פסח שני ויש דיני טומאה, אבל מצד המהלך הפנימי שבנפש, למי שזכה להכרה זו - אין בו כל צורך.

התיקון של רשב"י, שנקבע בתוך שבעת ימי פסח שני [שכידוע כשם שישנם שבעה ימים בפסח ראשון, כן הוא גם בפסח שני], מגלה אור עליון, שגם בתוך הטומאה הקב"ה נמצא. ממילא, כשאדם יודע שגם בנפילה הגמורה ביותר הקב"ה נמצא, אין לא למעלה ולא למטה, לא פנים ולא אחור - שוב אין לו צורך בידים, לא שיעלו ולא שיורידו. (ספר מועדי השנה בלבבי משכן אבנה ח"ב, ל"ג בעומר)

רחוק. בפסח שני נאמר "איש איש כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה" - כוונת הדבר בעומק, אדה"ר אילו לא אכל מעץ הדעת היה נכנס מיד ליום שכולו שבת. מה קורה כאשר אכל מעץ הדעת? מיד הוא נמצא בדרך רחוקה. כמה זמן זה לקח? ששת אלפים שנה.

וכמו כן אילו כלל ישראל לא חטאו בחטא העגל היו נכנסים מיד אחר מתן תורה לארץ ישראל, ומכח החטא נשארו במדבר לארבעים שנה, הדרך נתארכה. מי שלא נמצא קרוב אלא להיפוך הוא נמצא בדרך רחוקה, או טמאי נפש, שחידשה מהלך של שית אלפין שני - אבל פסח שני מגלה שעל אף שאני נמצא בדרך רחוקה, אבל אני לא מאבד את האור. כי אחרי הדרך רחוקה, אני יגיע לבסוף לאותו מקום.

הרבה פעמים בכל ימות עולם, אומות העולם טענו שהקב"ה עזב את עם ישראל, והם טענו שהאומות המה הקרובים אל הבורא. אבל פסח שני מגלה שעל אף שבנ"י נמצאים בדרך רחוקה, לבסוף הם יחזרו לאותו מקום.

בדקות יש שתי תפיסות: טמאים לנפש, ומי שנמצא בדרך רחוקה. יש אדם שנמצא ליד רעהו אבל יש ביניהם מחיצה גמורה, על אף שהם קרובים ממש אהדדי אבל יש ביניהם מחיצה של ברזל והם אינם יכולים להקרב זה אל זה. כאן המרחק אינו חוצץ, אלא המחיצה הוא זה שחוצץ. ויש מחיצה אחרת, כאשר אין מחיצה ביניהם אבל המרחק ביניהם הוא גופא מה שחוצץ ביניהם. יש שתי סוגי הבדלה - או מכח מחיצה או מכח ריחוק. משעה שאדה"ר אכל מעץ הדעת הוא נטמא, והטומאה הזו היא גופא המחיצה של ברזל שמפסקת בין נבראים לבוראם. וזולת זה יש עוד מחיצה - תהליך של ששת אלפים שנה, וזה מרחק.

יש שתי סוגי פרסה, מחיצה, עיבוי, בבריא. או מכח מחיצה או מכח מרחק. פסח שני מגלה ששתי מחיצות הללו אינם קיימים. שורש פסח שני הבא ממיתת נדב ואביהוא מבררת שאין שום מחיצה בבריא כולה. אומרת הגמרא, בכי רבי אומר יש קונה עולמו בשעה אחת ויש קונה עולמו בשבעים שנה. כלומר יש מי שקונה בשעה אחת מה שהזולת קונה בדרך רחוקה של שבעים שנה.

ואיך קונה עולמו בשעה אחת? כאשר יש מסירות נפש, וכמו ר' אלעזר בן דורדיה, געה בבכי עד שיצא נפשו. מסירות נפש יכול לפעול ברגע אחת מה שלוקח ששת אלפים שנה. כאשר נדב ואביהו מסרו נפשם למות מפני רוב דבקותם בה', כדברי האוה"ח, הם ביררו איך שהאדם יכול להיות קרוב ברגע אחד על אף שנמצא בדרך רחוקה.

'זכו אחישנה, לא זכו בעתה'. תהליך של ששת אלפים שנה כאשר יש מסירות נפש יכול לקחת רגע אחת. כל הדרך הרחוקה שנתפשטה מששת אלפים שנה, יכול להתהפך ברגע אחד ל'אחישנה', ל'יש קונה עולמו בשעה אחת'. פסח שני

ליקוטים ל"ג בעומר

שורש ל"ג שנה שנפחת מימי יעקב אבינו

ימי יעקב קמ"ז, ונפחת לו ל"ג, כנגד שאמר לפרעה מעט ורעים כנזכר בחז"ל. וענין מנין זה, דרשב"י נפטר בל"ג בעומר, שהוא בחי' הוד שבהוד, דין כנודע, ולכך כשאומר שימיו מעט ורעים, שהוא מדת דין נפחת ל"ג מימיו, שהוא בחי' אבל שאוכל עגול, גלגל חוזר בעולם. (ספר תורת הרמז, פרשת ויחי)

בהאי ספרא יפקון מגלותא

רשב"י נפטר בל"ג בעומר. הענין. על ספר הזוה"ק אמרו, "בהאי ספרא יפקון מגלותא". כלומר, ספרו של רשב"י, הוא הכח לצאת מן הגלות. גלות, גלה, שורש גל. לשון גלות, וגם לשון גילוי "גל עיני", וכד'. (כידוע בלשון"ק ששני ההפכים כלולים במילה אחת כי בשורשם אחד) ולכך רשב"י נפטר בבחינת ל"ג, אותיות גל, כי ע"י יגמר הגלות, ויתגלה הגאולה. (קול דממה דקה)

גדר התפילה אצל רשב"י וחבריו

הנה מצינו ברשב"י וחבריו, שהיו עסוקים בתורה, ולא היו מפסיקים לתפילה.

עומק הדבר: באדם יש שני חלקים - נגלה ונסתר, נשמה וגוף. ואצל רשב"י וחבריו, החלק הנעלם, הנשמה, היתה עסוקה בתפילה, שע"ש כן נקרא האדם "מבעה", לשון תפילה, כנודע, והחלק הנגלה, הגוף, המחשבה - היה עסוק בתורה. אבל לעולם בהכרח שקומת בנין האדם תיבנה הן מתורה והן מתפילה.

והנה מובא בשם הבעש"ט הק', שכל תשוקה פנימית שיש באדם, היא תפלה. ועומק הדבר, שתשוקה פנימית הנגלת באדם בצורה של השתוקקות, שורשה מתפלה בנשמה. אלא כאשר נשתלשל הדבר לגוף, אינו בהכרח שיתראה בצורה של תפלה, ופעמים מתראה בצורה של השתוקקות, שהוא המהות הפנימית של תפלה. אלא שבנשמה זו השתוקקות בגילוי, שהמילוי שלה יהיה מן הבורא, וזו תפלה שלמה. משא"כ בגוף, זו השתוקקות שאין היכר שהמילוי שלה מן הבורא ית"ש, ולכך חסר בה הצורה השלמה של תפלה. (ספר קול דממה דקה)

סוד ענין הדלקה בהילולא דרשב"י

מנהג ישראל, להדליק אש ביוםא דהילולא של רבי שמעון בר יוחאי, ומובא בפוסקים שהיה מנהג קדום להדליק על הצינור של רשב"י הדלקה, ולהשליך לתוך ההדלקה בגדים יקרי ערך, ויש בזה נידון בפוסקים (החת"ס ועוד), האם יש בדבר איסור של בל תשחית.

העומק שבמנהג נראה כך. תכלית הלבושים לחמם את האדם, כמו שמצינו אצל דוד המע"ה שנאמר בו באחרית ימיו "ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו" (מ"א א, א), מכלל שלבושים דרכם לחמם, כפי שרואים בטבע הבריאה.

חמימות היא יסוד האש. כאשר משליכים את הבגדים לאש, זוהי בחינה של "אש אוכלה אש", זהו גילוי של האבחנה שהבגדים שיש בהם חום הם רק בבחינה של בגדים, לבוש מלשון שביל, אבל לא כתכלית. כי תכלית החום שבבגדים הוא לכלול את הלוש אותם ביסוד האש העליון, באש היסודית.

מיתתם של נדב ואביהוא היא גילוי המיתה של ה"בקרובי אקדש", גילוי המיתה של "כי ביום אכלך ממנו מות תמות", שהרי עם הקמת המשכן היתה שמחה לפניו ית' כיום שנבראו בו שמים וארץ, כדברי חז"ל, וא"כ חזרה והאירה הבחינה של "כי ביום אכלך ממנו מות תמות", אלא שנגלה כאן ה"מות תמות" דקדושה. "בקרבתם לפני ה'" - מיתת נשיקה! ולא נשיקה מלעילא לתתא, אלא נשיקה מתתא לעילא.

זהו השורש להתכללות כל הנבראים כולם ביוצרים, כדברי האוה"ח הק': "ואומרו וימותו בתוספת וא", רמז הכתוב הפלאת חיבת הצדיקים, שהגם שהיו מרגישים במיתתם, לא נמנעו מקרוב לדבקות נעימות ערבות ידידות חביבות חשיקות מתיקות, עד כלות נפשם מהם, והבין!

ועומק הדברים, שכל זמן שיש לאדם אישיות, "אני" - חסר לו הביטול אליו ית'. אבל "במיתתם", הגם שהיו מרגישים במיתתם, לא נמנעו מקרוב לדבקות, מפני שהיה אצלם ביטול של האני.

כאשר נתגלה מעלה מופלאה זו בכל הנבראים כולם, בחינת "ועמך כולם צדיקים", אבל לא רק בבחינה שהנשיקה מתקרבת להם, אלא שהם מתקרבים לה - אז יבוא משיח צדקנו במהרה בימינו אמן. (ספר בלבבי משכן אבנה עה"ת תשסו, פרשת אחרי מות)

סוד - לתפוס כל דבר בבריאה רק כגילוי

למה בימות משיח אין גלות ויש גאולה? בודאי כפשוטו כי יש זמן של גלות ויש זמן של גאולה, אבל מה עומק התפיסה? כשאני תופס שכל ההיות של כל דבר היא גילוי של בורא העולם, זה גאולה. וכשאני תופס שכל דבר יכול או לגלות הבורא או לא לגלות את הבורא - עצם התפיסה הזו היא גלות. תפיסה של ימי גאולה, בעומק, מלשון גילוי - שאני תופס שהויה של כל דבר היא רק גילוי.

זה הסוד שרשב"י גילה בל"ג בעומר, זה התפיסה שנקרא סוד. עד שבא רשב"י, תופסים רק את מהות של הדבר: אני רואה שולחן ואני תופס מה המהות של השולחן. אבל הסוד של כל דבר הוא, שכל עצם ההיות של כל דבר הוא רק גילוי. וכשהסוד הזה יתגלה לכל הבריאה, לא יהיו עוד גלויות, לא יהיו עוד שבירה - כי מתגלה שכל דבר מגלה רק את הבורא.

בהגדרה ברורה, כל סוד הוא מעבר לגבולות הדבר, שלא עמדתי על מהות הדבר, לא השגתי הדבר לעומקו. אבל בעומק יותר, סוד הוא כאשר אני תופס שההויה של כל דבר הוא גילוי.

ליקוטים ל"ג בעומר

באיזה אופן אסור להתגרות ברשעים? בגמרא יש שלשה תנאים לכך: רק במילי דשמיא מותר להתגרות ברשעים אבל לא במילי דעלמא, וגם הדבר תלוי אם יש שעה משחקת לו אצל הרשע, וגם תלוי אם המגרה הוא צדיק גמור או צדיק שאינו גמור.

כאשר מותר להתגרות ברשעים, בעומק הוא מוליד אצלו נשמות גרים, והוא מושך אותם להכנס לתוך כנסת ישראל. זה תורתו של רשב"י מכח בריחתו למערה. וזה אור דלעת"ל, סוד נשמת משיח, הנקרא נשמת 'בן גרים'.

יהודה בן גרים היה גר מצד אביו ומצד אמו, ומב"ד הוא בן דוד רק מצד אביו אבל לא מצד אמו, וא"כ מצד אביו הוא בא מיהודה אבל מצד אמו הוא גר, אבל ביהודה בן גרים מתגלה שמשני הצדדים (הן מצד אביו והן מצד אמו) הוא גר.

זה העומק הגדול שמתגלה מתורתו של רשב"י כאשר ברח למערה. נמצא שהמימרא של רשב"י 'מותר להתגרות ברשעים בעוה"ז' הוא הארת נשמת בן גרים דתיקון, הוא מוליד בכך את נשמות גרים.

כח הגאולה מונח בלימוד תורת רשב"י

כח הגורר דבר גם נקרא כח הגורם לדבר. גורר וגורם - שורשם חד. כל התגררות גורם דבר.

יש מחלוקת בגמרא אם דבר הגורם לממון כממון דמי. לשיטת רשב"י, דבר הגורם לממון כממון דמי. עומק הדבר, יש את עצם הממון לעצמו יש את הדבר הגורם לממון, לדוג' בשטר, זה דבר הגורם לממון, ולרשב"י זה גם נקרא ממון עצמו. עומק הדבר, כי הדבר האחר שנגרר על ידו כבר נמצא כאן בממון הזה.

בתורתו של רשב"י, דבר שנגרר כבר נמצא בדבר הגורם לדבר. איתא בזוהר הק': 'בהאי ספרא יפקון מגלותא', נמצא שבספר של רשב"י מונח גורם לגאולה. כמו 'דבר הגורם לממון כממון דמי' לשיטת רשב"י, אז אם הספר של רשב"י גורם לגאולה, אז מה נמצא בספר של רשב"י? הגאולה עצמה!

זה עומק עצום ונורא, זה תורתו של רשב"י.

אם הדבר מביא לגאולה, אז האור של הגאולה גנוז בתוך הדבר עצמו. זה כח הסוד שבתורה שגורר את הגאולה וגורר את הנפשות לעסוק בו ולהביא את הגאולה. מתגלה מכח רשב"י שהאור הפנימי של הגאולה כבר נמצא כאן לפנינו. כאן מונח אור הגאולה. זה לא רק שתורתו של רשב"י מביא את הגאולה, אלא, הגאולה כבר גלוי כאן בתורתו של רשב"י.

(לג בעומר 023 הארת רשב"י של הגררות לא-ס)

ימי ספירת העומר הם ימי דין

כמו שידוע מאד, ימים אלו שמזמן הקרבת עומר עד חג השבועות, יום החמישים, "תספרו חמישים יום" (ויקרא כ"ג ט"ז), אלו ימי דין (שער הכוונות דרוש ז' מדרושי הפסח).

כל דבר בבריאה חובק בתוכו סוד. מהו הסוד שבכל דבר? שאין לו שום מציאות לעצמה, רק גילוי הבורא.

מהו הסוד של כל ימות העולם? שכל דבר בבריאה רק מגלה אותו ית'. זה העומק השלם של אמונה. "וצדיק באמונתו יחיה" - עומק הגדרת האמונה, שזולת מציאות הבורא, אין עוד מלבדו, כל הנבראים הם רק גילוי של הבורא. זהו בעצם סודה כל הבריאה כולה.

זה הגדרה כללית לכל סוד. מי שלא עמד על דברים הללו, לא עמד על סוד הבריאה. זה מציאות כל הבריאה כולה - אין בבריאה זולת זה. (דע את מידותיך 030 עפר - כח הגילוי)

כח הקיבוץ שמתגלה מכח רשב"י

אנחנו רואים שמכוחו של רשב"י יש קיבוץ של עם ישראל במקום אחד ביום אחד באופן שאין כדוגמתו, זה הארת רשב"י שמהפך את הפרטות למציאות של כלל: "ביום ההוא ה' אחד ושמו אחד". (לג בעומר 017 חיי שעה וחיי עולם, תשע"ח)

מותר להתגרות ברשעים -

שורש תורתו של רשב"י

בגמ' ברכות (טז): אמר ר"י בשם רשב"י, מותר להתגרות ברשעים בעוה"ז.

ברור ופשוט לכל בר דעת שרשב"י בעצמו קיים את זה, והוא לשיטתו בגמ' שבת (לג). שאמר רשב"י על המלכות רומי, כל אשר עושים אינו אלא לצורך עצמם. ואז הלך יהודה בן גרים יהודה וסיפר למלכות רומי מה שאמר רשב"י עליהם. (ובגמרא אחרת יש גירסא של "רבי" יהודה בן גרים. אבל בגמרא שבת גרס 'יהודה' בן גרים. יש מחלוקת בראשונים אם הגירסא היה 'רבי' יהודה בן גרים או, יהודה בן גרים. וזה לכאורה מישוהו אחר הנקרא יהודה בן גרים.)

רשב"י מתגרה ברשעים. כל תורתו של רשב"י מתגלגל מכח כך שהוא אמר 'מותר להתגרות ברשעים'. נמצא שזה לא עוד מימרא של רשב"י אלא ממימרא זה בא כל תורת רשב"י, כי אילו רשב"י לא התגרה ברשעים לא היה צריך לברוח אל המערה וכו'.

להתגרות ברשעים - שורש הגירות

להתגרות, גירוי - מלשון התגררות, גוררים את האדם לדבר. וזה גורם לידי כך שהאדם יכנס אל הדבר. לולא ההתגרות הדבר עומד על עמדו.

ברור הדבר ששורש 'בן גרים' בהתגרות ברשעים, גר והתגרות מאותו שורש. כל גר 'נגרר' לתוך כנסת ישראל.

מה קורה כאשר מתגרים ברשעים? יש שתי אפשרויות. או מה שקרה אצל רשב"י שרדפו אחריו להורגו, או שעל ידי שמגרר את הרשע הוא גורם לידי כך שהרשע עושה תשובה. כאשר מתגרים בעכו"ם, זה יכול לגרום לידי כך שהעכו"ם מתגייר - הוא גורר אותו להתגייר.

כתוב בזוהר הקדוש שרשב"י בירר לעצמו את מקומו בגן עדן יחד עם הנביא אחיה השלוני (זח"א דף ד' ב'). מדוע שם. בהקדם, הנה יום מיתתו של רשב"י, שהוא זמן שמחה לכל כבקשתו של רשב"י (ספר מורה באצבע לחיד"א אות רכ"ג), הוא השמחה בעצם. דמחד גיסא, בחטא אדם הראשון נגזר המות, "ביום אכלך ממנו מות תמות" (בראשית ב' יז), שזה ביטול האדם. אבל מאידך גיסא, מיתתו של רשב"י היא בחינה של מיתה בקדושה, של הפשט לבוש וקבלת לבוש חדש, לא בחינה של ביטול של עצם האדם לפי התפישה שהגוף זה האדם, אלא הבחינה של הפשט לבוש וקבלת לבוש חדש. שהרי כמו שאדם המקבל לבוש חדש מברך על כך שהחינו, כי זה זמן שמחה, כך מיתה, כאשר היא באמת מהמקום האמיתי שלה, שהיא הפשט לבוש וקבלת לבוש חדש, היא זמן שמחה, וזו היא בחינת מיתתו של רשב"י.

ישנה מיתה שהיא נובעת מהחטא של עץ הדעת ש"ביום אכלך ממנו מות תמות", בתפישה שמיתה היא ביטול, "כל מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה, קארי ביה מיתה" (אדר"ה דף קל"ה ב'), ירידה מדרגתו זוהי מיתתו. וישנה מיתה שהיא להיפך, שהיא עליה של מדרגה. מיתה של טומאה היא ירידה מדרגה. מיתה של קדושה היא עליה במדרגה. ולכן שעת מיתתו של רשב"י, שהוא כמובן לא ירד מדרגה אלא עלה, היא זמן שמחה. בית חדש, בגד חדש וכד' מחייבים ברכה, כי זה זמן שמחה, וזו בחינת מיתתו של רשב"י.

למה בירר רשב"י מקומו בג"ע עם אחיה השלוני

לכן כאשר היה הוא ואלעזר בנו במערה, שנעשה לו נס כמו שהגמרא (שבת ל"ג ב') והזוהר הקדוש (ז"ח ריש כי תבא) מספרים שיצא לו עץ חרובים ומעין מים (בודאי שפשוטם של דברים שיהיה לו מה לאכול ומה לשתות). ומבין כל משכיל שעץ חרובים זה בחינה החורבן, שבא לעולם מהאכילה הראשונה, ומנגד היה לו מעין שדינו כמים חיים, היפך החורבן שהוא בחינת המיתה. ובוזה שהוא שתה מן המים הוא תיקן את אכילת החרובים, את החורבן שבא לעולם.

שם היה י"ב שנה, ואחר כך עוד י"ג שנה (גמרא שבת שם), עד שיצא עם כח האחדות המוחלטת, שזה בעצם החיבור של אכילת החרובים עם שתית המים חיים, שזה בחינת "עץ חיים היא" (משלי ג' יח). אלו חיי ומיתתו.

ובמיתתו, הוא בירר לעצמו מקום אצל אחיה השילוני, שתלמידו הבעש"ט קרא לו בעל ח"י (בעל חיה-יחידה), כמו שידוע בחסידות חב"ד (עי' ספר השיחות ה'ש"ת עמ' 159). אותם מים חיים שהיו לו במערה, הוא אותו מקום שבירר לעצמו בעולם עליון אצל אחיה השילוני.

בלשון הגמרא ובלשון חז"ל הרבה פעמים רבי שמעון בר יוחאי נקרא בר יוחאי (עי' שבת שם, מעילה י"ז א', בר"ר ע"ט ו'). יוחאי זה חי יו"ד וא"ו אל"ף. יו"ד וא"ו אל"ף עולה י"ז שהוא גימטריא של טוב, בחינת עץ הדעת טוב ורע. העץ חיים כולו טוב. זה בחינת יוחאי - חי טוב. על שם כן רשב"י נקרא בר יוחאי, זה בחינת יוחאי, זה חיי שהוא שתה מן המעין י"ג שנה. בשרו

בתחילת הזמן היתה הבאה של עומר, מאכל שעורים שהוא מאכל בהמה (רש"י סוטה ט' א'). שעורים מלשון שיעור, שזה הקיצבה והגבול עד יום החמישים שאז היתה הבאה של חטים, חיטה מלשון חטא, לתיקון החטא. אם כן הימים הללו הם ימי דין.

ימי הדין הללו אינם שווים במדרגת הדין שבהם, ויש בהם נקודות שינוי. אחת מנקודות השינוי היא בל"ג בעומר. באתגליא אנו רואים שפסקו תלמידי רבי עקיבא למות (ספר המנהיג הלכות אירוסין סוף סימן ק"י בשם בעל המאור. ומאידך ביבמות ס"ב ב' כתוב שמתו מפסח ועד העצרת (ובעל המאור גרס שם פרוס העצרת), ובפע"ח שער ספה"ע פ"ז כתוב שרשב"י נפטר בל"ג בעומר כי היה מתלמידי ר"ע, אבל לא נלך במהלך זה לקמן).

ענין אכדט"ם

אבל נתבונן ביתר עומק.

הנה ככל שדבר מתרחק מן השורש, כך הוא יותר דין, וככל שהוא קרוב יותר לשורש, הוא יותר רחמים. במשל גשמי רחמי האב על בנו, פחות מכאן על בן בנו, ועוד פחות על בן בן בנו. וה"ה בקרובים, ככל שהם קרובים אליו יותר, כך הוא מרחם עליהם יותר, וככל שהם רחוקים ממנו, מידת הדין שולטת יותר.

ידוע ששם אלקים מראה על מידת הדין, שהוא תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כלם (או"ח סימן ה'). והנה כלל יסודי מאד בשמות הוא שכל האותיות הקודמות לשם הן יותר קרובות לשורש (שער הכוונות דרוש ב' מדרושי הפסח). לכן בשם אלקים, האותיות שקודמות לשם אלקים הן פחות דין. אות הראשונה אל"ף - אין אות הקודמת לאל"ף, לכן היא נשארת אל"ף. אות השניה הלמ"ד - האות שלפניה היא הכ"ף. אות השלישית הה"א - לפניה האות דל"ת. אות הרביעית היו"ד - לפניה האות טי"ת. אות אחרונה המ"ם, היא המ"ם הסופית - א"כ לפניה היא האות המ"ם הרגילה. עולה א"כ, שהאות הראשונה והאחרונה לא נשתנו, והן נשארות אל"ף ומ"ם. האותיות האמצעיות, הלמ"ד הה"א והיו"ד, הוקדמו לאותיות הכ"ף הדל"ת והטי"ת. ומבואר בכתבים שכ"ף דל"ת טי"ת בגימטריא ג"ל (שער הכוונות דרוש י"ב מדרושי הפסח).

זה בחינת ל"ג בעומר הוא בחינת האותיות שקודמות לשם אלקים, ולכן אז מידת הדין יותר רפויה, פחותה. לכן יש שנוהגים מנהגי האבילות רק עד ל"ג בעומר, או שלפחות בל"ג בעומר עצמו אינם נוהגים אבילות, כמו שמבואר בשולחן ערוך בנושאי כלים כידוע (או"ח סימן תצ"ג).

מיתת רשב"י היא זמן שמחה

עכשיו ננסה בעזר ה' להבין.

הסוגיא שעוסקת במיתתו של רשב"י, מקורה באידרא זוטא. שם מסופר ענין מיתתו של רשב"י. מחד ישנה סוגית חיייו של רשב"י, ומאידך ישנה סוגית מותו.

ליקוטים ל"ג בעומר

קדישא למימר. "ואנא כתבנא", ממשיך רב אבא, "סברנא למכתב טפי", רציתי לכתוב יותר, "ולא שמענא", יותר מזה לא שמעתי. "ולא זקיפנא רישא", לא הרמתי ראשי, "דנהורא הוה סגי" האור שבקע מרשב"י היה אור גדול והיה ירא מהביט אליו, "ולא הוה יכילנא לאסתכלא, אדהכי אזדעזענא, שמענא קלא דקארי ואמר ארך ימים ושנות חיים יוסיפו לך. שמענא קלא אחרא חיים שאל ממך וכו".

הרי שמבואר שרשב"י סיים את חייו במילה חיים. זהו עץ חיים, שם הוא סיים את החיים. זה היה המהלך של החיים ושם הוא סיים את החיים. באמת, הוא לא סיים את החיים, הוא המשיך את החיים. הגדרת הדבר - חיים אין להם הפסק, המות הוא הפסק. עד כמה שזה חיים, אין לזה הפסק. (ספר מועדי השנה בלבבי משכן אבנה ח"ב, ל"ג בעומר)

נעשה בקעים סדקים מחמת החול כמו שאמרו חז"ל (רש"י שבת שם ד"ה פילי). אבל "אשריך שראיתני בכך, שאלמלא לא ראיתני בכך לא מצאת בי כך" (שבת שם), שמכח החורבן הזה הגיע נקודת התיקון של המים חיים שהוא שתה, ועל שם כן נקרא בר יוחאי.

חיים עד העולם

מובא באדרא זוטא (זח"ג דף רצ"ו ב') סדר הפטירה של רשב"י, ואת המלים האחרונות שאמר. הוא סיים את חייו בפסוק "כי שם צוה ה' את הברכה, חיים עד העולם" (תהלים קל"ג), והסתלק מן העולם. כתוב באידרא שם, "א"ר אבא לא סיים בוצינא קדישא למימר חיים עד דאשתככו מילוי", הוא הספיק לומר את המילה חיים, אבל את המילים עד העולם לא סיים בוצינא

ערכים מתוך ספרי בלבבי משכן אבנה

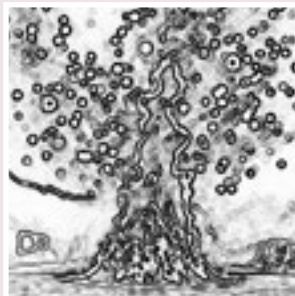
רשב"י - ל"ג בעומר

וחטא, וכולה 'גילוי'. ולכן דרש 'טעמא' דקרא (יבמות כג ע"א), כי לא טעם טעם חטא, ולכן אין לו נטייה בהשגת הטעם (שם). [ומקורה מהאור הגנוז (לשם, ספר הדעה, ח"ב, דרוש ד, ענף כה, סימן ה, ד"ה והאמת). ושורשה במילת בראשית, כמ"ש באגרא דכלה (אות נה) וז"ל, בראשית, יצורף את - רשב"י. ר"ת, אור תורת רבי שמעון בן יוחאי, עכ"ל. ושורש נשמתו מיסוד, כמ"ש בקול ברמה (דף סו, ע"ב). ועיין בהרחבה בתורת נתן - שורשי הנשמות, ערך רשב"י (אותיות קכח-קמח)].

רשב"י - תורתו באה מלעילא לתתא, ללא קושיות, באופן שרואים מעיקרא תמונה ברורה ללא שום מסך וערפול (שם). וזהו בחינת הגבול' וה'דין' בל"ג בעומר, גבול שבא מלעילא לתתא, דין שמשתלשל מן הרחמים, דין שהרחמים גלויים בו, ללא העלמים וקושיות. שמעון - דין, אך דין שבא מלעילא לתתא, מוחין שבאים מלעילא לתתא (שם).

רשב"י - פטירתו היא בחינת התדבקות בנקודה שלמעלה מהקץ והגבול וההשגה (בלבבי משכן אבנה, מועדים, מאמר 'בירור תכלית תורת הסוד'). [ולכן עליו אמרו, את פני האדון הוי"ה, דא רשב"י].

רשב"י - בחינתו הוא ה'סוד', שהוא ה'אין', ולכן סובר שהתורה לא תשתכח התורה מישראל, כי 'ביטול' הוא רק לבחינת היש, ולא לבחינת ה'אין' [שכחה גימט' שלג, הוא בחינת אין, לובן העליון, ושם אין שכחה. עיין שער תיקוני עונות (פרק ה)] (בלבבי משכן אבנה, חלק ה', מילי דעבודה, מאמר יא). וכן אמר זאת על חלק ה'שירה' שבתורה שלא ישתכח, שהיא הבחינה הבלתי מתחלקת, הבלתי מושגת (בעש"ט עם פירוש בלבבי משכן אבנה, בראשית, אות כב).

רשב"י - כוחו הוא כח של וודאות פנימית, הסתלקות מן ה'ספק' - עמלק. ובפרטות, הסתלקות מהספקות שיש לאדם ב'דרכו' להגיע לקב"ה. וזאת על ידי שתופס שהקב"ה נמצא אף ב'דרך', בכל רגע, בכל מקום, ובכל זמן, אפילו במקום התחתון ביותר (בלבבי משכן אבנה, חלק ו', פרק כא)

רשב"י - מדרגתו היא מדרגת 'נס', על

ידי שדבוק בו ית' שאצלו נס וטבע שווים (בלבבי משכן אבנה על חנוכה, מאמר א)

רשב"י - פטירתו היא מיתה של קדושה, שהיא בחינה של עליית מדרגה, היפך מיתה של טומאה שהיא בחינת ירידת מדרגה, ולכן מיתתו היא זמן 'שמחה' (בלבבי משכן אבנה, ל"ג בעומר, מאמר 'מיתת רשב"י היא חיים').

רשב"י - תורתו היא בבחינת מקום שאין שם העלם

* כל הנכתב בסוגריים מרובעות [], המה הוספות של מוריני הרב שליט"א.

וְלֹא תַחֲלָצוּ אֶת שֵׁם קִדְשִׁי, וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (אמור כב לב)

ממשמע שנאמר "וְלֹא תַחֲלָצוּ", מה תלמוד לומר "ונקדשתי", מסור עצמך וקדש שמי (רש"י, שם)

מעלתו הייחודית של רשב"י

שאלה:

ישנה שאלה שורשית, שאשמה אם הרב יוכל לפתוח מעט בהבנה. מהי המיוחדות הפרטית של נשמתו של רשב"י? ראשית - שדרכו נתגלתה תורת הסוד, ושנית - שנראה לעינינו שהוא הנשמה שריבוי הנשמות הגדול ביותר נמשכות אליה, לציונו, לתורתו, וכו'.

אם נדון מצד דבקותו בקב"ה, כמו שכתב על עצמו בזה"ק שכל ימיו היה דבק בקב"ה, מדוע זו מיוחדות ששייכת לו, הרי גם אברהם יצחק ויעקב וכל הצדיקים אחריהם, היו דבקים בקב"ה כל ימיהם.

ואם מצד שורש נשמתו, הרב הביא בתשובה מדברי רבותינו שהוא זכה ליחידה מאריך, אך הרב מביא שם עוד רבים שזכו לכך. וכן לכאורה היו רבים שנשמתם הייתה גבוהה בשורשה מנשמתו, כמשה רבינו [שהרי על רשב"י נאמר שהיה "ניצוץ" דמשה, כמ"ש בתורת נתן - שורשי הנשמות] וכדו'.

ואם מצד תורתו, שגילה את תורת הסוד, היא גופא השאלה, מהי מיוחדותו שדווקא דרכו נתגלתה תורת הסוד [תשובה אחת שראיתי לכך בהג"ל בתורת נתן, כי היה שורשו מאור מקיף והיה בכוחו להלביש את תורת הסוד ולדורשה ברבים באופן שרק מי שראוי לה יבין]?

כלומר, לכל דבר יש שורש וענפים, ומה שורש הדבר לדבר הנ"ל הנגלה לפנינו, שדרכו נתגלתה תורת הסוד, והוא הנשמה שהכי הרבה נמשכים אליה?

תשובה:

אמרו (שבת, קלח, ע"ב) תנו רבנן, כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה, אמרו, עתידה תורה שתשתכח מישראל וכו'. תניא, רשב"י אומר, חס ושלום שתשתכח תורה מישראל, שנאמר (דברים, לא, כא) כי לא תשכח מפי זרעו. ותחילת הקרא "וענתה השירה הזאת לפנינו לעד, כי לא תשכח מפי זרעו".

ומבואר שכל החכמים בכרם ביבנה אמרו כן, זולת רשב"י שאמר ח"ו שתשתכח, ויליף זאת מקרא שהתורה בבחינת שירה אינה משתכחת.

וזה מעלתו של רשב"י, שמכוחו לא תשתכח. ודבר זה רמוז בשמו, רשב"י אותיות ב-שיר. ושיר יש בו ב' פנים, א. עיגול, כמ"ש (ב"מ, כה, ע"א) כשיר מהו, ופרש"י וז"ל, נוטלן בעגול כאצעה, עכ"ל. וזהו שיר - עיגול. וכן שיר אותיות ישר. וזהו רשב"י, ב-שיר, חיבור ישר ועיגולים, וזהו מעלתו.

ואנו רואים בפועל, שאופן זכרוננו של רשב"י אצל כלל ישראל, הוא באופן של שיר, ובאופן של מעגלים מעגלים עם שירה, ודו"ק היטב. וכבר אמרו, רשב"י דא סיני, אולם בעגל נפלו ממדרגת הר סיני ועשו מחולות לעגל, וכנגדו בתיקון עושים מחולות ביום הלילא דרשב"י, עגל - עיגולים דתיקון. ובעומק "זה האיש משה לא ידענו מה היה לו נקומה ונעשה" וגו', ושם היה בקלקול, ובתיקון עומד רשב"י בבחינת "לא ידענו", אי הידיעה העליונה, סוד שער הנ"ן דקדושה, והוא במקומו של משה בתיקון. והוא בא אחר ל"ב ימים של העומר, סוד תורה, לעיני כל ישראל בראשית, והוא מחבר ראשית עם אחרית, כנודע. וזהו יום ל"ג, שבא אחר ל"ב, ודו"ק.

ובראשית, אותיות ישר - א - ב - ת, מתחילתו לסופו. וכן רמוז שמו במילת בראשית, כמ"ש באגרא דכלה (אות נה), בראשית אותיות רשב"י - את, בחינת מאל"ף ועד ת'. וכמ"ש בחסד לאברהם (מעין ב, נהר יד) בענין המחדש בדברי תורה, וז"ל, הענין הוא כל מה שהאדם מחדש בדברי תורה, אינו מעצמו מה שהוא מחדש, שאין מי שיוכל לחדש דבר בתורה ח"ו, כי מי יוכל לשנות חותם המלך או לחדש בו דבר, אמנם התורה היא סוד הדעת מן הכתר אל החכמה, ומן החכמה אל הבינה, ולכן נקרא התורה ראשית כנודע, והאדם המשתעשע בד"ת ומנענע בהם הוא גורם להמשיך ר"ז סוד מהמוח העליון בסוד ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן שהוא ר"ז או"ר זרוע לצדיק, ובהמשך אור הזה הוא לוקט אותו האור דרך היכל הרצון ע"י מלאך רזיאל"ל הפותח דלתות שערי הסודות למטה, והוא מושך אור זה הנעלם ופועל בו סודות התורה, וזה טעם מעלת הרשב"י עליו השלום, והיינו טעם שחדושי התורה חוזרין ועולין למעלה וגורמים לנטוע שמים וליסוד ארץ כנזכר בזהוה בראשית, עכ"ל. ובבחינת יושר, מושך מהכתר ע"י הדעת אור לחכמה, ומן החכמה לבינה וכו', כמ"ש בחסד לאברהם שם, וזהו חיבור התלמידי חכמים לתורתו של רשב"י. ואולם בבחינת עיגולים, בסוד שירה, מתחברים המון העם, הן גדולים והן קטנים, לתורתו שלמעלה מן הדעת, כמהות של שירה, תיקון של מחולות שהיו בעגל, כנ"ל.

וכתב בזהוה הרקיע (בראשית, טו, ע"א, ד"ה בריש הורמנתא) וז"ל, דע כי הרשב"י היה בו ניצוץ מרע"ה, ודורו היה בחינת דור דעה, ולכך התחיל ספר הזהוה במלת בריש, ר"ת בן רבי יוחאי שמעון, עכ"ל, עיי"ש כל דבריו. וזהו מצד היושר. אולם זכה אף לבחינת עיגולים, כנ"ל, וחברם יחדיו.

ובזה מתקן רשב"י את שורש השבירה של מלכין קדמאין,

^א בעי רבי ירמיה [אם מצא את המטבעות מונחות] כשיר [בעיגול], מהו [האם זו הנחה מדעת, או שהם נפלו שלא מדעת].

^ב וזה המשך לשונו: "ולכן זכה רשב"י לראות מעלת דור המדבר כנזכר בזהוה שלח, ואמר שם דלא הוי כדרא דמדברא אלא דרא ידידיה עד דייתי מלכא משיחא שהוא גם כן ניצוץ מרע"ה, ולכן עשה ס"ד ה"פ כנגד ה' חמשה חומשי תורה, ולכן ברח מפני הקיסר, כאמרם שמעון שגינה יהרג, כמו שברח משה מפני פרעה, ושם השיג שלימותו במדבר, כן השיג שלימותו רשב"י במערה במדבר דלוד כי שם נגלה אליו אלהים".

השורש של רשב"י - 'שביר' שתיקן את השבירה

שאלה:

האם מותם של תלמידי ר' עקיבא היה דבר שממנו הצליח ר' עקיבא להבחין כיצד לתקן את הקלקול שהיה, ולהתחיל מחדש, ומכך כך הגיע רשב"י לאן שהגיע?

תשובה:

כמו שאמרו חז"ל שתחלה הקב"ה היא בורא עולמות ומחריבן. וכן היה אצל ר' עקיבא, תחלה כ"ד אלף מתו, ומתוכם צמחו ה' תלמידים.

וזהו שורש של רשב"י, אותיות שביר, שתיקן את החורבן - שבירה. וכל זה מכח הארת ר"ע שתחילה היה עם הארץ, ולכך היה חסרון בתלמידים הראשונים. ואח"כ נעשה ת"ח ומכך כך צמח רשב"י.

קבר רשב"י - מקום עם כח של מיתוק הדין

שאלה:

מהו המבט האמיתי אודות המקובל בחוגים נרחבים שהדרך להיוושע מכל צרה וחולי ל"ע הוא ע"י השתטחות על קברות הצדיקים, וכמו שמצינו בספ"ק ובספרי הפוסקים אודות התפילות בקברי הצדיקים, במה דברים אמורים, באיזה זמן ולאילו בני אדם, ואצל איזה מן הקדושים אשר בארץ ראוי לפעול?

תשובה:

זו אחת מן הדרכים, היו חלק מרבותינו שמאוד החזיקו בזה והיו חלק שכמעט לא השתמשו בזאת. טעם הדבר מפני שזהו מקום שיש בו יותר גילוי אלקות. יש עבודה בבחינת נפש ויש עבודה בהלבשה של מקום, ונשמה שיותר קרובה להלבשה של מקום משתמשת בדברים אלו. הזמן, מבואר באר"י ז"ל שהוא בער"ח, וט"ו בחודש, המקום, עיקרו קבר רחל כמ"ש הגר"א, שהיא בחינת שכינה, מלכות המשתתפת בצערם של ישראל. וכן רשב"י שאמר יכולני לפטור את כל העולם כולו ממידת הדין, וא"כ יש שם כח של מיתוק הדין ועי"ז ביטולו. באופן שונה ישנה ישועה ע"י כח האמונה ומצד כך המקום קבר חבקוק שאמרו: "בא חבקוק והעמידן על אחת, וצדיק באמונתו יחיה".

רשב"י אותיות שביר, והיינו תיקון השבירה. והיינו שהשגת רשב"י בחיבור יושר ועיגולים כנ"ל, הוא בחינת שער הנו"ן, שמחד הוא סוד עיגולים, שאחר הנו"ן חוזר לראשית, ולחד מ"ד (ר"ה, ט, ע"א) שנת חמישים עולה לכאן ולכאן, ביובל, והוא גם ראשית וגם אחרית, ומאידך נז"ן גימט' קו, בחינת יושר. והיינו חיבורם. ועל ידי זה תיקן השבירה, הפך כל מרירו למתיקן. עיין תניא (פרק י'). והוא הארת חכמה דעתיקא סתימאה. עיין חכמה ותבונה (סימן ב, אות ז').

דרכו של רשב"י - מסירות נפש

שאלה:

הרבה אנשים מרגישים שהם "תקועים" בחיים בעניינים מסוימים, בין ברוחניות ובין בגשמיות, ולא מצליחים להגיע לשום שינוי בהרגלים, בין בדברים שצריך לעשות, ובין בדברים שרוצים להפסיק לעשות. השאלה שלי, כיצד מצליחים לשנות הרגלים, כיצד מתחילים שינוי אפילו בדברים פשוטים, לדוגמא - אדם רוצה להתחיל לרוץ וכו'. וכן ברוחניות, האדם רוצה להתמיד בסדר לימוד מסוים. או להיפך, אדם רוצה לדוגמא להפסיק לעשן, או ברוחניות, אדם רוצה להפסיק לעשות דבר שאינו ראוי ומרגיש שהוא לא מצליח וכדו'?

תשובה:

באופן כללי יש שני צורות שורשיות בעבודה: א. כח של כללות, והוא הנקרא מסירות נפש. ב. כח של פרטות, הדרגה.

מצד כח כללות, האדם קובע במעמקי דעתו, שכלו ולבבו, החלטה גמורה של שינוי, בתוקף בעוז, ופעמים יוצר לכך מחייבים חיצוניים שכמעט מכריחים אותו לעשות כן, כגון שעד שלא למד הנ"ל לא יאכל ולא ישן וכדו'. דרך זו היא דרך קיצונית, ורבים עשו (כרשב"י) כן, ולא עלתה בידם. מצד הפרטות. האדם מסדר לעצמו התקדמות קטנה שבה הוא יכול לעמוד עם מעט רצון ומעט עמל, ובודק בכל יום שעמד בה. וזאת ע"י שיוצר לעצמו מחייבים חיצוניים כנ"ל, מחייבים שקרובים לטבע נפשו ומדרגתו. ובדרך זו הולך מעט מעט ומתקדם עוד ועוד בעקביות ויסודיות. זאת יש להדגיש, שכאשר הדבר נוגע ח"ו לעבירה ממש, אין עצה ואין תבונה נגד ה', ויש לעמול בכל כוחו בשום שכל.

¹ וזה לשונו: "וצדיק שאינו גמור הוא שאינו שונא הס"א בתכלית השנאה, ולכן אינו מואס ג"כ ברע בתכלית, וכל שאין השנאה והמאוס בתכלית ע"כ נשאר איזה שמץ אהבה ותענוג לשם, ולא הוסרו הבגדים הצואים לגמרי מכל וכל, ולכן לא נהפך לטוב ממש מאחר שיש לו איזה אחיזה עדיין בבגדים הצואים, אלא שהוא בטל במיעוטו וכלא חשיב, ולכן נקרא צדיק ורע כפוף ובטל לו. ועל כן גם אהבתו לה' אינו בתכלית, ולכן נקרא צדיק שאינו גמור. והנה מדרגה זו מתחלקת לרבות מדרגות בענין בחי' מיעוט הרע הנשאר מאחת מארבע יסודות הרעים ובענין ביטולו במיעוטו בששים עד"מ או באלף ורובה וכיוצא עד"מ, והן הם בחי' צדיקים הרבים שבכל הדורות כדאיתא בגמ' דתמניסר אלפי צדיקי קיימי קמיה הקדוש ברוך הוא, אך על מעלת צדיק גמור הוא שאמר רשב"י, ראיתי בני עליה והם מועטים כו', שלכן נקראים בני עליה שמהפכין הרע ומעלים אותו לקדושה, כדאיתא בזהר בהקדמה שכשרצה רבי חייא לעלות להיכל ר"ש בן יוחאי שמע קלא נפיק ואמר מאן מנכון די חשוכא מהפכן לנהורא וטעמין מרירו למיתקא עד לא ייתון הכא וכו'".

² וזה חלק מלשונו שם: "וכל דברי רשב"י בהזוה"ק והתקונים שנפתחו ויצאו ממקור החכמה דעתיקא סתימאה".

ועיין חמדת ימים (חג השבועות, פ"ג) וז"ל, עוד אמרו, כי לא זכה מעולם למדרגת נשמה הנקראת יחידה, אלא אדה"ר ומשה במעמד הר סיני. עכ"ל. אולם כל אדם יכול לזכות אליה ביום מיתתו, כמ"ש רבותינו, עיין מגלה עמוקות (קדושים). ועיין עוד בדבריו (בהר) שיש הארה זו גם ביובל). וכן זכה לה משה פעם נוספת במיתתו, עיין מגלה עמוקות (ואתחנן, אופן קעה).

אולם אף בחייו יכול להמשיך משם הארה. עיין קהלת יעקב (ערך כבוד) וז"ל, שיוכל להמשיך הארה מבחינת חיה יחידה, ולחבר נפש רוח נשמה לחיה יחידה, שאף שעכשיו אין אדם זוכה לחיה ויחידה, מ"מ הארה יכול להמשיך משם, כנודע. ולכך פעמים שאמרו על הצדיקים שזכו להארת יחידה - משיח, הכוונה להמשכה, ולא לעצמות. וזהו בחינת הכוונות המוזכרים ברש"י להמשיך אור היחידה. כגון נהר שלום (דף טו, ע"ב. ודף כב, ע"ב. ודף כ"ז, ע"א), ומזכיר שלום (מערכת כף, ה - כתר). וכן יש נשמות שהם מפרצוף אריך או עתיק. ולכך נקרא שיש לו יחידה, כי מהות נשמתו ממדרגת יחידה. עיין שער הגלגולים (הקדמה, יא). וכן יש בחינת יחידה בנפש רוח נשמה חיה ויחידה. עיין אמת ליעקב עץ חיים (אות א', ואות רנ"ה). ועיין מזכיר שלום ערך יחידה. ועיין דעת ותבונה (פרק כ"א) בהרחבה. ועיין לשם, ספר הדע"ה (דרוש ג', ענף ד') שכל השגתנו אינו אלא בנפש רוח, נרנח"י דנפש ורוח, ולא יותר. ועיין עוד בדבריו (שם, דרוש עץ הדעת, סימן א'). והבן שיש יחידה פרטית, ויש יחידה כללית, והיא הארת משיח. ודו"ק הרבה.

בכוחו של רשב"י לבחור באיזה מתיבתא יהיה בעולם העליון

שאלה:

האם כל אחד יכול לבחור בעולם העליון מיהו החברותא שלו במתיבתא דרקיעא?

תשובה:

מידת הבחירה של האדם בעולם העליון משתנה מדרגה לדרגה.

רשב"י העיד על עצמו לפני מיתתו שבכוחו לבחור לאיזה היכל ילך ואיה יקבע מקומו, אצל אחיה השילוני.

מ"ה הרוגי מירון - ההסתכלות הפנימית והחיצונית על כך

שאלה:

הנני כותב לרב בדמעות וכאב על המאורעות הנוראיים שקרו לבני עמנו ממש ברשב"י.

ישנם סימנים פשוטים שנראים מהאירוע. חז"ל אומרים "ראוי רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק" והקורבנות באירוע מתו מדחק. כמו כן, מניין הנפטרים הינו 54, שהוא שם מ"ה.

בנוסף אפשר לילך על קברו של הקדוש בבא סאלי, מפני שקרוב לדורנו ממש.

כמו כן יש אופן של התקשרות לשורש כנסת ישראל, האבות הק' בפרט, מערכת המכפלה, ז' רועים בכלל, אהרן יוסף ודוד. כמו כן שורש מגלי התורה, ר' עקיבא - תורה שבעל פה, רשב"י - תורת הסוד, והדומה לזה. כמו כן יש אופן של התקשרות לשורשו הפרטי, וכן רבו מובהק. וכן אצל מי שמאיר בו אור משיח. וכן ישועה פרטית אצל מי שנגלה בו פרט זה ביחוד, ובפרט צדיקים שהבטיחו מפורש למי שיבוא על קברם.

רשב"י ובנו זכו ליחידה

שאלה:

האם הרב יוכל להגיד לנו מי מהצדיקים בכל הדורות זכו ליחידה?

תשובה:

נקראת 'יחידה', כי אין דומה לה, כמ"ש בשער ההקדמות (דף לו, ע"ב). וכן כי אין בה נוק'. ועיין מבוא שערים (הוספת מאמרים דר"ה) וז"ל, לפי שאין אדם שזכה להיות לו יחידה מאריך, וכ"ש מעתיק, עד שיבא משיח. ועיין גר"א (תיקונים, תיקון נו. ופע"ח, שער ר"ה, פ"ב) היחידה לא יזכו אלא לעוה"ב. ומשה לא זכה אליה, עיין ליקוטי תורה (כי תשא, לג, ה), שער הפסוקים וליקוטי תורה (ויחי). ועיין עמק המלך (שער א', פרק ס"א), שמשה זכה רק בהיותו במרום, עיי"ש. ועיין רמ"ז (שמות) המשיח יתעלה למעלה לפנימיות עתיק, ויזכה ליחידה, והוא אור יסוד עתיק מפנימיות דעת שלו, שהוא שם ס"ג כנזכר בדרוש השמות (ע"ח, שער מ"ד, פ"ז), ומילואו יחידה. ועיין עמק המלך (שער ה', פרק ע"ב) וז"ל, ואור תחיית המתים זה, שהוא נובלות הכתר בסוד יחידה, וכו', והוא סוד רזין דרזין דאורייתא. עכ"ל. והבן, שיש יחידה מאריך - משיח בן יוסף, ויש יחידה מעתיק - משיח בן דוד. עיין שער ההקדמות (דף צד, ע"א). אולם יעויין יפה שעה (ע"ח, שער מ"ד ומ"ן, פ"א, אות א') שאף משיח לא יזכה ליחידה, וצ"ע.

אולם, יעויין עמק המלך (שער א', פרק ס"א. ושורש דבריו מבואר בפירוש האריז"ל לספד"צ, פ"א) וז"ל, והנה להיות שיחידה מעטים הם הזוכים בה, היינו דאמרו חז"ל, ראיתי בני עליה והם מועטים (סוכה, מה, ע"ב). ועיי"ש בעמק המלך (שער יא, פ"ה. ושער יג, פרק ל"ג). וע"ע שם (שער יד, פרק צב) וז"ל, אדה"ר זכה לקחת יחידה מאריך. וכן ע"ע בדבריו (שער טז, פרק מא) וז"ל, ובהר סיני נדמה כזקן הדורש בשיבה ושערותיו לבנות, כי זכו (כל ישראל) לכתרי יחידה הבאה מא"א. עכ"ל. ושם זכה אף משה, וזכה לה כל זמן היותו במרום, כמ"ש בפירוש האריז"ל לספד"צ (פ"א). ואף פנחס זכה לה. עיין מגלה עמוקות (פנחס). ומעין כך יוסף. עיין קהלת יעקב (ערך אחרי). ויא"א אף ר"ע. עיין בגדי כהן אשר לאהרן (אלפא בתים וכללים, אות נ'). ועיין ילקוט ראובני (בראשית) שגם רשב"י ור"א בנו זכו לכך. עיי"ש (אות רנז).

רצוני להבין איך האסון הזה נכנס בתוך תהליך כללי של הגלות והגאולה הכללית והפרטית של כלל ישראל?

תשובה:

כל דבר בבריאה מורכב מחיצוניות ופנימיות. כן הדבר הזה. על רשב"י נאמר נעשה "אדם" נאמר בעבורך. אדם גימט' מ"ה, כנודע. אולם כבר אמרו חז"ל בהמוכר את הספינה (ב"ב ע"ה ע"ב) שעתידין צדיקים שיקראו ע"ש בוראם. ומעין זה כבר בעוה"ז יש דוגמתו, והוא רשב"י שעליו אמרו בזוה"ק, את פני האדון ה', דא רשב"י.

ועיקר אור זה הוא אור אחרית הימים, אור הכתר, שהוא הממוצע בין המאציל לנאצל, ומחברם כביכול. ועתה כאשר מאיר אור זה, ובפרט ביום הילולא דרשב"י, נעשה עליה לנעשה "אדם", וזהו מ"ה נפשות אלו, שנתעלו יחד עם רשב"י, וזכו להכנס למתיבתא דרשב"י בעולם העליון. וזהו בקרובי אקדש, מעין יום חנוכת המשכן. כן הכא יום עליה מיוחד לנשמתו של רשב"י, עליה ממדרגת אדם, ואלו המ"ה זכו מאוד מאוד לעלות עמו, אשרם ואשרי חלקם. וזהו בפנימיות. אולם בחיצוניות כנגדו, יש שער הנו"ן של הטומאה, שהוא בקדושה - שער הנו"ן דקדושה למעלה מצורת אדם, ובטומאה למטה מצורת אדם, ולשם נפל העולם.

ורח"ל אף מקום הקודש, אתרא קדישא מירון, נכנסים לשם בכל יום כלים אלו של שער הנו"ן, ואף ביום הקדוש, ל"ג בעומר, במקום של החסידות מהשמורות ביותר, נמצאו שם כלים אלו לרוב, שצילמו חלק גדול מן הנעשה באסון וכו'. ולכך, מחד מאיר אור העליון של שער הנו"ן דקדושה, ומאידך הפכו רח"ל. ומעתה, מקום קבורתו של רשב"י, מהצד העליון - עלה רשב"י למקומו העליון יותר. ומהצד התחתון, מעתה שלטון ראשי הערב רב משתלטים על המקום, מכח שליטת שער הנו"ן.

בהנ"ל

שאלה:

מה נאמר ומה נדבר על מידת הדין שפגעה בכלל ישראל בל"ג בעומר בשנה זו במירון, שמתו בו מ"ה יהודים יקרים ותמימים, וביניהם שני ילדים רח"ל, חתן, ובחורים ואברכים יקרים, ולא עוד אלא במיתה משונה ומרה, ומאה וחמישים ואולי יותר מכך שנמצאו במצב קשה, ה' ירפא אותם. הקב"ה דיבר עמנו קשות. מה צריכה להיות הסתכלות הפנימית על כל זה?

תשובה:

כבר נאמר ונכתב, ונחזור על הדברים בקצרה. נתבאר שיש מידת הדין נפולה, ושורשה - בונה עולמות "ומחריבן". ועליה נאמר: מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין, "ראה שאין העולם מתקיים". וכל החורבנות שורשם ב"מחריבן", בראה שאין העולם מתקיים. ויש מידת הדין מתוקנת, גבורות דקדושה, סוד הגבול

שבבריא. ועליה נאמר: "נתחילה עלה מחשבה לברוא את העולם במידת הדין". ומידה זו עדיין משמשת אצל חסידיו, כמו שנאמר (ב"ק, נ, ע"א): הקב"ה מדקדק עם חסידיו כחוט השערה, דכתיב וסביביו נשערה מאוד. וזהו דין של קדושה. ושורש הדין של קדושה, הוא חידוש הבריאה. כי תחילה היה א"ס לבדו, וכביכול נגלה רק בלתי בעל גבול. והגבול נעלם ומכוסה. וחידוש הקב"ה בריאה, כלומר חידוש מציאות גבול. ועל זה נאמר ישמח ה' במעשיו, שמחתו בחידוש הגבול. וחידוש זה הוא מדרגת רשב"י, שמעון, מידת הדין כידוע.

ויום מיתתו של רשב"י, שורש עליה מדין נפול לדין דקדושה. ולכך אף בשעת גילוי האידרא רבא איתא (זוה"ק, נשא, קמד, ע"א) שמתו ג' חכמים, מכח השמחה, והיינו גילוי שמחת שורש הגבול דקדושה, וזהו מעין מיתת נשיקה. ושם איתא, שאליהו הרג לצורך הצלת רב המנונא מ"ה שרים. והיינו ששם מתו מ"ה דקליפה לצורך גילוי מ"ה דקדושה, מ"ה גימט' אדם, כנודע. וזהו גילוי רשב"י, "נעשה אדם נאמר בעבורך". ובעת זו שנגלה שער הנו"ן, מחד שער הנו"ן דקליפה, נפילה ממדרגת אדם, וזהו השורש התחתון והטפל למיתת מ"ה נשמות קדושות. אולם השורש העליון, גילוי למעלה ממדרגת אדם, עליה למדרגת עתידים צדיקים שיקראו על שם בוראם, ונאמר בפרטות ברשב"י, את פני האדון ה' - דא רשב"י. ונתעלו מ"ה אלו למדרגת אור האלוקות שלמעלה מצורת אדם. ואשרם ואשרי חלקם, שנכללו בנשמתו של רשב"י, ונמצאים עמו בשמחתו במתיבתא עילאה.

וזו הנחמה הפנימית למשפחות, שידעו שקרוביהם זכו להיכלל ולהתאחד עם נשמתו של רשב"י, בעלייתו של רשב"י לשורשו העליון. וכאשר ישיכלו יבינו וירגישו זאת בפנימיות לבבם, ישמחו שמחה עצומה ונפלאה מאוד!

מ"ה ימים במדבר - ביטול צורת אדם במ"ה שנפטרו בהילולא דרשב"י

שאלה:

במדרש היכלות רבתי מבואר כל תקופת חבלי משיח, ושם נתבאר בפרטות על כל הברורין שיהיו אז, ולבסוף יהיו מ"ה ימים במדבר, וכו', שמסתיים עם ביאת אליהו ומשיח בן דוד. ומבואר שם שתהיה תקופה מרה ביותר, והרבה יפרקו עול מצוות מעצמם, ומבואר שם שהניסיון האחרון הוא אמונה. האם הדברים שם יתקיים כפשוטו, או שכל תהליך הנו"ל כבר נתקיים באופן רוחני?

תשובה:

אינו הכרח כפשוטו, אנו נמצאים כבר בתוכו! מ"ה ימים כלומר "אדם" גימט' מ"ה. ביטול צורת אדם. וזהו מ"ה שנפטרו בהילולא דרשב"י, והבן!

עץ חיים עם ביאור בלבבי משכן אבנה

שער הנסירה ♦ פרק ח'

שלעילא הוא בסוד 'התכללות ההפכים', לתתא מתגלה בסוד ההחלפות. דוגמה יסודית הוא המבואר בדברי הזוהר הקדוש שהדרום הוא בימין והצפון בשמאל, וא"כ לפ"ז היה צריך שבדרום יהיה הקר והלח מיסוד המים, ובצפון יהיה החם והיבש מיסוד האש, אלא שנתהפך, בסוד מה שמתגלה כאן בעולם סוד ההחלפות משורש סוד כללות ההפכים.

בעומק יותר, יש ב' מדרגות אור, והיינו דהנה נקבה נקרא כך מלשון 'נקב', שהוא 'חור' דהיינו מציאות של 'חלל', לכן ביחס הזה בנקבה מתגלה מציאות של אור מדין חלל. נמצא שמצד מהות הזכר אורא הוא באופן של 'מילוי' אור, ומצד מהות הנקבה היא חלל, מקום פנוי בחינת אור, אולם אינו אור כפשוטו כמתבאר להלן.

ואכן מתגלה אור מדין הזכר, ומתגלה אור מדין הנקבה, אולם אור המתגלה מדין הזכר, הוא אור מדין אור-י, כלומר מדין 'הארה', של מילוי, לעומת כך האור המתגלה מדין הנקבה הוא אור של 'חללות'. לפ"ז הוא עומק דברי הרב, שהזכר מתגלה בו אשא דכיא כלומר הוא 'אור' כלומר הוא ה'אור' שמתגלה באור, בבחינת יש, לעומת האור שמתגלה בסוד הנוק' שהוא 'העדר'.

ושורש השורשים של אור דנוק' הוא, מה שבתחילת כשעלה ברצונו הפשוט, צמצם את עצמו, ואזי נעשה אור פנוי, לעומת כך אור המתגלה בסוד הזכר הוא בסוד אור שאינו פנוי, בחינת מילוי של אור.

והוא המתגלה בסוד הפרצופים, דבחינת אריך הוא בסוד אור-רך, כלומר הוא אור המתפשט, בסוד האור המלא, לעומת כך סוד עתיק שהוא מעתיק דבר ממקום למקום, נמצא שהמקום שנעתק נעשה בו חלל פנוי, הוא אור בסוד אור פנוי, סוד מדרגת הנקבה, בחינת מלכות, כי עתיק הוא מלכות של עולם עליון שנעשה כתר של עולם התחתון.

ואמנם מה שנתפשט אח"כ הוא בחי' אורא לבד ולא בחי' ממשי: כלומר יש מה שמתלבש בת"ת דז"א יסוד דאימא

והנה נת"ל כי היסוד דאימא נתלבש בדעת דז"א, ועטרה בת"ת עד החזה לבדה: יסוד דאימא מתלבש עד מקום הכתפין, ועטרת היסוד עד החזה.

וטעם הדבר כי היסוד של זכר ארוך ומתפשט ושל נקבה קצר: והיינו דאו שישוד דזכר יש בו ב' שלישים וביחס הזה יסוד דנקבה יש בה שליש אחד, או שישוד דזכר יש בו ג' שלישים וביחס הזה יסוד דנקבה יש בה ב' שלישים.

ויסוד הענין כי יסוד הזכר להיות רובו מצד החסדים לכן יש בו רבוי אור ונמשך ממנו תוספת אור אל היסוד שבו: עיין בבלח"י שכתב למחוק את מילת יסוד, והיינו כי נראה מדברי הרב שמדבר על כללות הזכר לעומת כללות הנקבה.

והוא בולט: כנודע דיסוד דזכר בולט ויסוד דנוק' שוקע, אולם גם ביסוד דנוק' יש בליטה בסוד הבשר התפוח. מ"מ מתבאר ששורש הבליטה של יסוד דזכר הוא מסיבת ריבוי אור שנמשך ממנו בחינת 'תוספת', והוא בסוד 'יוסף', שהוא בסוד תוספת אור ליסוד.

אמנם הנוקבא באה מצד הגבורות שהם דינין, אין בה רבוי אור כדי להוציא בה בחי' יסוד בולט ממש: כנ"ל אין בליטה 'ממש' אבל יש בחינת בשר תפוח, אך אין בה ריבוי אור כדי להוציא בה בחינת יסוד בולט.

אמנם הוא אור בלתי מורגש ונקרא אורא דכיא כמבואר במ"א כי היסוד דכורא נקרא באד"ר אשא דכיא וכו' ושל נקבה אורא דכיא ועי' בביאורי דקל"א לכן לא נתפשט רק עד החזה דז"א כי עד שם שיעורו: עיין בש"ש שהביא דברי האור זרוע שהקשה שבשער א"א הרב כתב שישוד דזכ' נקרא 'אורא דכיא' ודנוק' נקרא 'כסות דכיא'.

והיינו דכמבואר בספר יצירה דיסוד המים הוא בימין, ואש בשמאל, ואורא הוא באמצע, וכאן מתבאר שהנוק' היא אורא דכיא בסוד קו אמצע. אולם עיין בבלח"י שכתב שהוא ט"ס ונקרא באד"ר אמה דכיא.

ופשטות דברי הרב מורה על סוד ההחלפות, והיינו דמה

ואכסדרין. וכן באד"ר קל"ו ועייל בכל גופא שנאמר ובדעת חדרים ימלאון, ונמצא כי בזה נבין בחי' אדרין ואכסדרין: והיינו שזה כוח הדעת שמתפשט במציאותו של ז"א, שמתפשט בפנימיותו.

ולפ"ז בחי' היסוד דז"א מהיכן נתהווה, דבשלמא שאר בחינותיו יש בהם סוד התפשטות הבינה לתוכם ומכאן נעשה הגדלות, אמנם יסוד שבו מהיכן נעשה, כי לא הגיע התפשטות יסוד דאמא עד מקומו כנ"ל, כי אמא עד הוד אתפשטת ולא עד יסוד: והיינו כי גם התפשטות ההארה למטה מחזה דז"א שהיא התפשטות לצדדים, בסוד אורא, אינה אלא לה"ק, עד הוד דז"א, כי אימא מתפשטת רק עד הוד, וא"כ מהיכן נעשה היסוד דז"א. והיינו דאע"פ שיש הארה מסויימת מאימא ליסוד דז"א, וכפי שכתב כאן היפ"ש, דמיירי שהנה"י דז"א עלה לחג"ת וחג"ת לחב"ד ונמשך נה"י חדשים לז"א ע"י אימא, וא"כ נמצא שיש הארת אימא ביסוד דז"א, אלא דמ"מ נה"י דבינה לא מגיע עד תוכו כשאר כל הו"ק, ששם נכנס לאדרין ואכסדרין, וליסוד אינה אלא הארה, ואינו כדאי להספיק, ומסיבה זו נקרא היסוד יתום, ומאידך היסוד צריך ליפות כוחו יותר מכולם כי הוא כללות כולם כנודע, והיינו כי נקרא 'כל', ומהיכן נעשה.

אמנם הענין כמ"ש לעיל כי או"א נתהווה בהם בחי' נה"י שבהם ע"י כפיפת ראש דא"א, כן ע"י הכפיפה ההיא נתהווה היסוד בז"א: והיינו כי נחסר נה"י דתבונה מחמת שנתנה נה"י שלה להיות חב"ד דז"א, לכן נצרך לה נה"י חדשים, כמו כן בז"א שנחסר לו נה"י מחמת שעלו לחג"ת שלו. לכן כמו שנעשה ע"י כפיפת ראש דא"א באו"א, הכא נמי בז"א, אלא שיש חילוק כמתבאר להלן.

כפיפת ראש היינו שמשפיל את עצמו וממשיך הארה לתתא, נמצא שא"א ממשיך הארה ליסוד דז"א, ונהי שיש הארה מסויימת מבינה ליסוד דז"א כנ"ל, אך עיקר הארתו הוא מא"א שמכופף קומות לצורך יסוד דז"א.

נמצא שיש חילוק עצום בין הארת אימא בה"ק דז"א להארת א"א ליסוד דז"א, כי הארת אימא לה"ק דז"א, עצמותה מתלבשת עד חזה דז"א שהוא חצי ת"ת, ומהת"ת ולמטה אינה אלא התפשטות שאינה אלא בחינת אורא, שאין בו ממש, ולכן ההארה מתפשטת לצדדים, והיינו

ויש מה שמתפשט הארה לתתא, אולם אינו ממשות הארה אלא אורא לבד, ומיד יבואר.

וזהו מ"ש במ"א ענין התפשטות הדעת בו"ק דז"א ולא בקו האמצעי לבד וע"ש כי אין פה מקומם. והטעם כי להיותו בחי' אורא ולא משיי הוא מתפשט אל הצדדין במקום שהוא רוצה בכל הו"ק כנודע בסוד התפשטות החסדים כנודע אצלנו על מ"ש בזוהר שלח לך דעת אתי בשית סטרי מה דאשתאר איהו ק"ל וכו', ונודע מ"ש במ"א כי החו"ג המתפשטים בז"א באים מלובשים תוך לבושי דאמא אפי' אחר צאתם מן היסוד שלה (והוא) בבחי' אורא הנ"ל: מתבאר שאם היה מתפשט ממשות גמורה היה מתפשט בקו אמצעי ולא לצדדים, אך עתה שמתפשט הארה לבד שהיא אורא ואין בו ממשות, לכן מתפשטת ההארה לצדדים לכל הו"ק.

והיינו שכל דבר שמתפשט בקו האמצע, יסודו באור אחד, ושורשו בקו העליון המתפשט, שהוא מתפשט בקו אמצע, והוא בחינת אריך שהוא סוד אור-ך, אור-ך, התפשטות בקו אמצעי. לעומת כך דבר שמתפשט לצדדים, הוא בחינת עתיק, ובו סוד החלפת אורך לרוחב ורוחב לאורך, שזה יוצר מציאות של צדדים, במה שהיה אורך בתחילה. וזהו שורש מציאות הנקבה ששורשה בעתיק כנ"ל, ובנידון דידן קאי על אימא, אמנם יסוד אימא שמתפשט עד חזה דז"א לבד, הוא מצד ממשות האור המתלבש שהוא מדין אריך, שמתפשט בקו אמצע, אולם למטה מכך מתפשט הארה מדין עתיק לצדדים, 'לצדדים' דייקא מדין הרוחב. 'רוחב' יש בו אותיות 'חור', בחינת נקב, מקום החלל, כנ"ל.

והיינו דבר ה'מתפשט' בקו אמצע הוא תוקף של אור, לעומת דבר ה'מתפשט' לצדדים אין לו תוקף של אור אלא של ניצוצות, שהיא הארה מועטת שאין בה ממש, ולכן הוא מתפשט לצדדים, נמצא שמה שמתפשט עד החזה הוא בחינת אור בקו אמצע בחינת מילוי אור, משורש אריך, אולם מה שמתפשט למטה יותר הוא אור דחללות, והיינו בסוד ניצוצות שמתפזרים, משורש עתיק, דבין כל ניצוץ וניצוץ יש אור, ולכן נקרא אור, לעומת התפשטות בקו אמצע הוא תוקף של אור ששורשו בקו העליון שמתפשט רק באמצע ואין בו התפזרות ואור פנוי².

וז"ש בהאזינו רפ"ט כי הדעת עייל לגו גופא ומלייא אדרין

² אולם בדקות בכל התפשטות יש אור.

פִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה וְדִבֵּר ה' מִירוּשָׁלַם

כי הוא מהארת דיקנא דא"א. ולא באמצעות או"א כשאר המוחין כנ"ל: והיינו מחמת שהם 'קצרי קומה', וצריך להאיר לז"א סוד 'הארכה' משורש א"א.

רק ע"י המזל עצמו נמשך אור גדול בראשו, ומכאן אור זה נתוסף בז"א, ונתהווה בחי' יסוד שבו בולט ולא שוקע כמו של נקבה כנ"ל, וכמבואר אצלנו בענין קונה הכל וע"ש: 'קונה' אותיות 'ונקה' שהוא מזל י"ג, כדלהלן.

והנה כפיפת ראש דא"א ע"י מזל נרמז בפרשה נשא דקל"ב ונחית בדיקנא כו' אמנם כאשר כופף ראשו ומאיר במוחין הוא מאיר במוח הראשון שהוא בחי' חכמה דז"א. וכבר נת"ל על רישא דמלכא בחו"ג אתתקן כו' כי הכלי של החכמה נעשה מחלק עליון של זה החסד דו"ק דז"א שהגדיל, והנה זה חסד נקרא אברהם, וממנו נמשך האור הזה מן הכלי זה, אל כל הספירות, עד בואו אל היסוד הנקרא כל, ומזל הי"ג נקרא ונקבה כנודע, והם אותיות קונה וזהו קונה הכל כנ"ל: כלומר חכמה דז"א הנעשה מכלי החסד שעולה כי כל החג"ת עולים להיות חב"ד.

ביאור הענין, כנודע מדברי הזוהר 'חסד גניז בפומא דאמה', ובפרטות לענינא דידן חסד דא"א נקרא יומין דאזיל בכולהו, כלומר שורש הארה המגיעה ליסוד דז"א, מגיעה מחסד דא"א שהוא יומין דאזיל בכולהו, אולם כיון שהוא מציאות של חסד הוא קודם מתלבש במציאות של חכמה, חכמה דז"א, ואע"פ שיש ג' מוחין, ועוד כי הארת מזל הי"ג הוא בקו האמצע, וחכמה היא בקו ימין, וא"כ מדוע אינו מתלבש במוח הדעת שהוא נמי בקו האמצע.

אלא שהם ב' תפיסות ביסוד, יש תפיסת היסוד מדין היסוד עצמו שהוא בקו האמצע, לעומת יסוד בסוד חסד דגניז בפומא דאמה, שהוא בתפיסת קו ימין מדין הארה מדיקנא מדין חסד דאזיל בכולהו, בחינת קו ימין.

נמצא שז"א יש בו ב' תפיסות, מחד הוא קו אמצע, ומאידך יש בו מציאות של קו ימין בחינת חסדים. וכן יש בו תפיסה שלישית שהוא קו שמאל, וזה מדין הארת אמא, כנ"ל. ביאור עומק הענין, הנה א"א הוא 'ארוך', לאורך כל הקומה שלו, אולם א"א אין בו בחינת שעובר מקומה לקומה, לעומת כך

שהיא רק מהארת אימא עצמה, וגם רק בחינת אוירא, משא"כ הארת א"א ביסוד דז"א, היא הארה בסוד א"א, בסוד אורך, בסוד אחד. ובערך הזה יש יתרון עצום בין הארת ה"ק דז"א לבין הארת יסוד דז"א.

נחדד, הרי כנודע אריך אנפין וזעיר אנפין הם משורש אחד, זה אריך וזה זעיר, ובהגדרה פרטית מה שז"א נקרא זעיר הוא במה שיסודו קצר, הוא מקום הקצרות דז"א, נמצא שגילוי הארת א"א בז"א לעשותו מעין א"א הוא ביסוד דייקא. וכפי שיתבאר להלן שהוא מהארת הדיקנא דא"א, שמחמת כן הוא נעשה יסוד ארוך, בסוד 'אין קישוי אלא לדעת', נמצא שמה שהוא איבר קצר הוא מהארת בינה, ומה שהוא איבר ארוך הוא מצד הארת א"א. והוא הטעם שנקבה כל מהות יסודה הוא קצר, משא"כ יסוד דדוכרא, ודו"ק.

אלא שיש הפרש כי שם שהיו חסרים ג' בחי' הוצרך לכפוף מזל הח' עד מזל הי"ג וד' תיקונים שיש בין ב' מזלות אלו, אך פה שא"צ להמציא רק בחי' היסוד לבד לא הוצרך לכפוף רק מזל הי"ג לבדו שגם הוא יסוד דדיקנא כמבואר במקומו, והנה הוא נחית בשקולא עד טבורא דלבא כנזכר באדרא ע"ש, והוא עד רישא דז"א ממש כנ"ל, ואז בהגיעו עד שם וזהו מחמת כפיפת ראש א"א, אז מתרבה השפע הרב במוחין דז"א מאור המזל ההוא עצמו: והיינו דאצל תבונה היה צריך נה"י חדשים שלם, ג' בחינות, משא"כ בז"א שהיא רק לצורך היסוד, לכן סגי במזל הי"ג לבד. ועוד מבאר הרב שהוא מחמת שמזל י"ג הוא סוד יסוד דדיקנא כי הזקן מתפשט עד טבורא דליבא, בסוד זקן עליון שמאיר ועושה זקן תחתון, ולא רק זקן תחתון דא"א אלא גם זקן תחתון דז"א.

נמצא שיש הארה עצומה ביסוד דז"א, ולא רק מצד שהוא נקרא 'כל' שהוא כללות כל הו"ק, אלא מצד שהיא הארת דיקנא דא"א. נמצא ביסוד הארה גדולה מכל הו"ק, כי הו"ק אינן אלא מהארת הבינה, משא"כ יסוד דז"א מקבל הארת א"א בסוד 'אור זרוע לצדיק', והיינו כי נמשך מהארת יסוד דיקנא דא"א, והבן.

ולכן היסוד יש בו כח להוליד שהוא ליצור עוד קומה שלימה של אדם חדש, כי הוא כללות כל הו"ק, ובעומק

^א ואע"פ שהתפזרות לצדדים הוא משורש עתיק אך אינה הארת עתיק אלא הארת אימא, משא"כ הארת א"א ביסוד דז"א, ודו"ק.

^ב כי בהגדרה כללית הוא משום שהוא ו"ק ולא י"ס.

^ג אולם בפרטות המשכה זו נעשה מכח עתיק שבו הכח להעתיק מעולם לעולם.

^ד קו אמצע שנוטה לשמאל כמבואר במק"א שיסוד הוא בקו אמצע שנוטה לשמאל, ות"ת הוא קו אמצע שנוטה לימין.

'בולטת', היא מאירה ליסוד בחינת 'בליטה', זה ע"ג זה נעשה ריבוי של הארה.

מ"ק. ודע כי עד שלא נתהוו ז"ן פב"פ ונעשה סוד אצילות עד היסוד, לא נתגלה מציאת דעת עליון שבין או"א, לכן לא נזכר בכלל הי"ס, וז"ס ענין אבר מאברהם הנ"ל: והיינו כי יש דעת עליון ויש דעת תחתון, דעת תחתון הוא הדעת שנכנס לתוך מציאותו של ז"א שהם ה"ח וה"ג, ונעשים נשמת ו"ק, ויש דעת עליון הנמצא בין או"א. ומבאר הרב שמציאות הדעת עליון תלויה במציאות דעת תחתון, כי עד שלא נסרו ונעשו פב"פ, לא נתגלה דעת עליון שבין או"א.

והטעם כי היסוד הוא הגילוי של עיקר הדעת, כי הה"ח וה"ג מתפשטים בכל הו"ק ועיקר הגילוי הוא מה שמתפשטים ה"ח וה"ג ליסוד, ה"ח לז"א וה"ג להינתן לנוק'. נמצא כי היסוד הוא תוקף הדעת תחתון.

אולם כמתבאר כדי שיהיה יסוד גמור לא סגי מה שביסוד מתגלה התפשטות ה"ח וה"ג, רבוי חסדים, אלא יש בו הארה מדיקנא דא"א, שע"ז נעשה ריבוי של אור, וכך נבנה היסוד דז"א ואז שייך שיהיה דעת בין או"א, והיינו דדעת תחתון מתגלה בו"ק ובפרטות הוא ביסוד דז"א, ושם ביסוד יש הארת הדיקנא שהיא גבוהה מדעת עליון דבין או"א, ולכן כל עוד יש ביסוד דז"א רק הארת דעת תחתון שהם ה"ח וה"ג אז אין גילוי של דעת עליון בין או"א, אך אחר הארת הדיקנא שמתגלה ע"י תוקף דעת תחתון, אזי מתגלה דעת עליון. והיינו מחמת השורש של הדיקנא מתעורר גם דעת עליון.

ובמקום שלא נתהוו ז"ן פב"פ לא נתגלה מציאת אות יו"ד במילוי השמות כי סוד היסוד לעולם הוא סוד המוח וכשארין זווג א"צ למוח לכן לא תמצא יו"ד ראשונה שבשם ז"ס מילוי ההי"ן שהוא אב"א לכן אין בו רק י' אחד: והיינו כי במילוי של ע"ב ס"ג ומ"ה יש יו"ד, משא"כ במילוי" של שם ב"ן אין יו"ד, והיינו כי חסר הארת היסוד, מהארת הדיקנא, כלומר יסוד הוא י-סוד, והיינו כי המילוי נקרא 'סוד', כי מילוי אינו גלוי כהאותיות הפשוטות שהם גלויות, נמצא כי י-סוד הוא היו"ד של המילוי, וכיון שהוא שורש המילוי, לכן כל עוד חסר הארה דא"א ביסוד חסר היו"ד במילוי.

והיינו כי היסוד שהוא שורש ההולדה, הוא שורש המילוי

עתיק יש בו סוד העתקה שעובר מקומה לקומה, ובורא עולם חדש תחתיו.

והנה קו האמצע יש בו גם ב' הגדרות, יש קו אמצע שמתפשט באותו עולם, והוא קו אמצע בסוד א"א, שמתפשט באותו עולם לבד. ויש קו אמצע מדין היסוד שיש בו כוח להוליד עולם תחתיו, ואזי נמצא שהוא עובר מעולם לעולם. ומה שהוא עובר מעולם לעולם אינו מדין א"א, אלא מדין עתיק. לכן מחד היסוד הוא בקו אמצע, אולם הוא בחינת חסד דאזיל בכולהו, וביחס הזה הוא בקו ימין שאינו מתפשט, והוא בחינת יסוד דא"א שמתפשט רק באותו עולם. אולם מה שיש ביסוד כח להוליד עולם חדש תחתיו הוא מדין קו אמצע, מדין עתיק שמעתיק מעולם לעולם.

לכן הדעת שמתפשט מדין א"א ביסוד דז"א הוא מדין קו ימין של החסד דייקא, בסוד חסד דאזיל בכולהו, ולכן הוא בחינת קו ימין, ומה שמתפשט מעולם לעולם הוא מדין קו אמצע שבו מדין עתיק, שנוטה לשמאל, כדעתיק, והבן.

וזהו ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ כי אברהם מתקן שמים וארץ ע"י שקנה מחדש בחי' היסוד המזווג שניהן כמ"ש כי כל בשמים ובארץ והוא הקונה אותם בסוד מזל הנקרא ונקא, וז"ש בפ' בראשית ג"כ דכד אתי אבר מאברהם אתהדר ברא ונעשה אבר ואתגליא האי אבר. והענין כי ע"י האור ההוא שלקח אברהם נתקן האבר הקדוש המזווג עם המלכות הנקרא מ"ה לכן כח שניהן נרמז בו אבר מ"ה אברהם כי הוא המתקנם ואמרו אתגליא האי אבר מורה על מ"ש כי ע"י (נגלית) בליטתו לחוץ בולט מרוב האור ולא שוקע כמו של נקבה: והיינו ש'אבר' מאברהם הם אותיות 'ברא', ומ"ה דאברהם, רומזים לאבר הקדוש שמזווג עם המלכות הנקראת מ"ה. ועיין במפרשים שהעירו היכן נקראת המלכות מ"ה, ובפשטות היינו כי המלכות היא בחינת 'מה' פשפשת כולא סתים כדקדמיתא.

ובטעם שיסוד דדוכרא בולט אינו רק מחמת ריבוי החסדים לעומת הנקבה שיש בה גבורות, אלא מחמת הארת א"א שמכופף ראשו בסוד הארת הדיקנא במזל הי"ג. הוא תוקף הריבוי של האור שיש ביסוד דז"א, נמצא שהוא צירוף נוסף של הארה עליונה יותר. ובעומק היינו דמה שבולט באדם לתתא הוא אות ברית קודש, אולם גם בשורש לעילא יש יחס' שהזקן העליון בולט, ולכן דייקא הארת הדיקנא שהיא

¹ כי החוטם הוא הבולט ביותר.

² במילוי עצמו אבל יו"ד ראשונה הוא היו"ד הפשוט ואינו מן המילוי, והבן.

טעם בריאת העולמות

על התורה

דברי הרב כאן צע"ח מצואר טעם סיבת בריאת העולמות הייתה להוציא שמונתו כינויו ופעולותיו לידי מעשה. אמנם מלאנו כחצי הארץ כמה וכמה טעמים נוספים לבריאה.

צמצום שער (שער ראשון פרק א חלק א ושער ב פרק ב חלק ב) כתב שהטעם הוא צדדי לצר את סגי הרע, והיינו צירור העולמות.

צחילת שער הכללים הזכור עוד מספר טעמים, וז"ל: כשעלה צרכנו יתצרך שמו לצרוא את העולם כדי להטיב לצוראיו, ויכירו גדולתו, ויזכו להיות מרכזה למעלה להדבק בו יתצרך.

והרי כמה וכמה סיבות נוספות לבריאת העולמות: להטיב לצוראיו, ויכירו גדולתו.

ויזכו להיות מרכזה למעלה להדבק בו יתצרך. ונסדר את הטעמים מתתא לעילא לפי סדר המדרגות:

עולמות צ"ע יש סגים ומלך כן טעם בריאת העולמות היא לצר את אותם סגים. למעלה מכך צאליות אין סגים לצר ושם שייכים הטעמים האחרים לבריאה וכדלהלן:

מלך מדרגת המלכות תכלית הבריאה היא הולאת שמונתו ופעולותיו, שזו מדרגת המלכות, מדרגת שם (עיין פרדס רימונים שער כג פרק בא ד"ה שם. ועיין עוד קהלת יעקב ערך שם.) ומדרגת ההולאה לפועל.

מלך מדרגת ז"א המטרה היא להטיב לנצראיו וזו מדרגת ז"א ששורשו ותחילתו ספירת המלך והוא יומא דאזיל צולה, מדרגת ההטבה, צחיתת 'עולם חסד יצנה'.

למעלה מכך מדרגת הצינה היא ההצחנה של 'ויכירו גדלותו', והיינו השגת גדלות הצורה והנהגתו את הבריאה מכוח התבוננות שהיא מדרגת הצינה.

למעלה מכך מדרגת החכמה היא 'ויזכו להיות מרכזה אליו יתצרך שמו'. והיינו מדרגת הציטול של הנצרא צנטל לצורא ונעשה מרכזה אליו. וכמו שהורחצ בתורת חצ"ד, שמדרגת חכמה היא ציטול אליו יתצרך.

אמנם כל אלו הטעמים הם מהחכמה ולמטה, אכן יש טעם עליון יותר והוא מלך הכתר, והטעם הוא להידבק בו יתצרך שמו דבקות וציטול גמור.

והיינו, שהציטול של החכמה הוא לא ציטול גמור אלא צחיתת מרכזה אליו יתצרך שמו, והיינו שהקטן צטל לגדול והנצרא כלול בצורה וכדו', אולם המדרגה הגבוהה יותר היא דבקות וציטול גמור לצורא צחיתת אין עוד מלבדו כפשוטו וכמצואר צנפס החיים שער ג.

על העבודה

בבואינו לחקור אחר סיבת בריאת העולמות, ראוי להתבונן כי ידיעת סיבת בריאת העולמות אינה ידיעה גרידא בלבד אלא יש לזה השלכה על כל צורת העבודה. שהלא סוף מעשה במחשבה תחילה, והסיבה והטעם היא המביאה לתכלית, ועל פי ידיעת הסיבה והטעם נוכל לדעת להיכן לכוון את מעשינו, הן כוונה באופן המעשי לגרום שהמעשים יביאו לאותה התכלית, והן כוונת הלב לכוון לעשות את כל המעשים עבור אותה תכלית.

בהגדרה הכוללת ניתן לחלק את הסיבה לבריאת העולמות לג' מדרגות.

המדרגה התחתונה היא צירור עולמות בי"ע.

למעלה מכך יש את ב' הסיבות של גילוי שמונתו ופעולותיו של הבורא והטבתו לנבראים. סיבות אלו בהגדרה כוללת עניינם גילוי הבורא בנבראים, הן מה שהוא מתגלה לתתא ומגלה שמו ופעולותיו והן מה שהוא מייטיב לנבראים.

למעלה מכך המדרגה העליונה היא ביטול הנברא לבורא, ואלו הם הטעמים של יכירו גדלותו ויזכו להיות מרכזה ולמעלה מכך דבקות גמורה, שכל אלו הטעמים הם דקויות שונות בביטול הנברא לבורא.

בכללות אלו הם ג' מדרגות בעבודה.

המדרגה התחתונה עוסקת בצירור ותיקון הנבראים, מדרגה זו עיקרה התעסקות בעולם העבודה, עולם הבחירה, עולם הברורים, ומצד כך מטרת וסיבת הבריאה היא צירור העולמות.

למעלה מכך מצד עלמא דתיקון יש ב' מדרגות, יש אופן של מלעיילא לתתא בסוד אור ישר ויש אופן של מתתא לעילא בסוד אור חוזר, ואלו הם ב' דרכים בעבודת ה' מצד עלמא דתיקון. דרך אחת עוסקת באופן של אור ישר ודרך שניה עוסקת באופן של אור חוזר, וכדלהלן.

על האדם לבדוק היכן עיקר עבודתו לפי שורש נשמתו. האם עיקר עסקו הוא בצירור העולמות - בעולם העבודה לברר טוב מהרע, או שעיקר עיסקו הוא בעולם מבורר שאין בו רע, וגם שם אם בדרך של אור ישר או בדרך אור חוזר, אם מלעיילא לתתא או מתתא לעילא, אם גילוי של המשכת שפע וברכה, או דבקות באופנים שונים ובמדרגות שונות של ביטול.

הפרקים הבאים יעסקו בעזרת ה' בפרטות ובהרחבת כל טעם וטעם לבריאת העולמות, בפני עצמו.

ונמנו וגמרו וגזרו אומר כי סיבת הדבר היה לפי שהנה הוא יתברך מוכרח שיהיה שלם בכל פעולותיו וכוחותיו ובכל שמונתו של גדולה ומעלה וכבוד ואם לא היה מוציא פעולותיו וכוחותיו לידי פועל ומעשה לא היה כביכול נקרא שלם לא בפעולותיו ולא בשמונתו וכינויו